

LOVRANSKI LIST

Glasilo Općine Lovran ■ Izdavač: Općina Lovran ■ Uli. m. Tita 41, 51415 Lovran ■ Godina: XVI ■ travanj 2022. ■ ISSN 1845 - 9609

Broj 57

1 *Poduzetnička zona Lokva
- značajan iskorak Lovrana*

4 *Đino Mekić: Moj san o Lovranu
sada je moja stvarnost.*

14 *Lučica Mandrač treba spas*

22 *Bruna Janjetić i Bruno Barković:
Ona - lovranska nevesta, on - lovranski zet*

26 *Miloslava Kršanac:
Da se ne pozabi naša starina*

Poduzetnička zona Lokva – značajan iskorak Lovrana

■ Piše Radovan Trinajstić

Krajem ožujka uvođenjem u radove na rekonstrukciji ceste u Poduzetničkoj zoni Lokva u Lovranu službeno je označen početak radova na ovom velikom infrastrukturnom projektu od kojeg se puno očekuje u budućnosti u Lovranu. Financiranje ovog projekta osigurano je sredstvima EU fondova. Općina Lovran se javila na poziv Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU za dostavu projektnih prijedloga za sustav poduzetničkih zona na području Urbane aglomeracije Rijeka i prijavila projekt „Rekonstrukcija ceste u Poduzetničkoj zoni Lokva u naselju Lovran“. Od ukupnih troškova u iznosu od 8,14 milijuna kuna, ovom odlukom navedeni projekt će se financirati s iznosom od 6,8 milijuna kuna ili 85 posto prihvatljivih troškova. Preostala potrebna sredstva osigurat će Općina Lovran vlastitim učešćem te iz dodatnih fondova.

PRAVNA BITKA

Nakon više godina pravne „bitke“ Općina Lovran stekla je pravo vlasništva nad središnjom zgradom u Poduzetničkoj zoni od 2.700 kvadratnih metara zatvorenog prostora, nogometnim igralištem te svim prometnicama unutar Poduzetničke zone u ukupnoj površini od oko 20.000 kvadrata. Ovoj velikoj površini treba dodati još oko 3.000 kvadrata neizgrađenog zemljišta koje se nalazi u sjevernom dijelu Poduzetničke zone Lokva. Stavljanjem ovog prostora „ex vojarne“ Lokva u funkciju kao Poduzetničke zone učinit će se značajan iskorak Lovrana u razvoju poduzetničke djelatnosti za koju postoji interes. Kako se na ovom prostoru nalazi povećani broj stambenih jedinica sa

stanarima i 26 poduzetnika, to će ubuduće njihov međusobni suživot omogućiti normalne uvjete za život i rad.

Izvođač radova na rekonstrukciji prometnice su zajednica poduzetelja „Građevinar“ iz Čabra i „Goran graditeljstvo“ iz Delnica. Radovi bi trebali biti završeni u roku od sedam mjeseci kako je ugovorom precizirano. Novim prometnim rješenjem unutar Poduzetničke zone Lokva dio ulica postat će jednosmjerni, kako bi se promet odvijao uz planirano rješenje novog izlaza i spoj na županijsku cestu i novi spoj na postojeću ulicu Lokve.

INKUBATOR ZA PODUZETNIKE

Po završetku Poduzetničke zone u funkciju će se staviti zgrada „ex Soleko“ koja bi trebala opostati svojevrsni inkubator za poduzetnike koji svoj dosadašnji rad ostvaruju u neprikladnim uvjetima za svoju djelatnost i to u nekadašnjim prostorima koje se najčešće sami prilagodili za svoj rad.

Iako je nekadašnja centralna praona vlasništvo opatijske kompanije Liburnija Rivijera Hoteli izvan projekta Poduzetničke zone, postoji namjera da se ona stavi u funkciju poduzetnika ovog prostora. Dugo najavljivan i od strane brojnih lovranskih udruga, klubova i društava iskazani interes za potrebni Društveni dom na novoj lokaciji, uskoro bi se trebao ostvariti i taj cilj i to rekonstrukcijom postojeće zgrade za ovu potrebu, a u sklopu ovog velikog i značajnog projekta u predjelu Lokve u Lovranu.

Dva milijuna za ukopnu crpnu stanicu Peharovo

■ Piše Radovan Trinajstić

Postojeća zgrada crpne stanice sanitarne odvodnje na Peharovu uskoro prestaje s radom. Ona će biti izmještena na novu lokaciju, koja će biti bliže postojećoj prometnici. Po uzoru na sličnu crpnu stanicu koja je u sklopu postojećeg glavnog kolektora otpadnih voda izgrađena u Iki kao ukopna, Općina Lovran želi da se i ova na Peharovu rekonstruira na ovaj način. Ovime se želi udaljiti crpnu stanicu od blizine mora, osloboditi ovu atraktivnu lokaciju, ali i udaljiti je od „pogleda“ kupaca tijekom ljeta. Naime, kupci su znali negodovati zbog neugodnih mirisa koje se osjećalo. Potrebe za njenu rekonstrukciju proizašle su i zbog sve većeg broja priključaka domaćinstava na tom lovranskom području, što je dovelo do teškoća u njenom radu i funkcioniranju.

Za ovu rekonstrukciju CS Peharovo, Općina Lovran je izdvojila dva milijuna kuna, a radovi će započeti uskoro kako bi se do početka turističke sezone obavio veći dio građevinskih radova. Ovom rekonstrukcijom jedna od „crnih točaka“ lovranskog kanalizacijskog sustava će biti otklonjena.

Nastavlja se projekt sanitarne kanalizacije Visoke zone

■ Piše Radovan Trinajstić

Radovi na projektu izgradnje sanitarne kanalizacije Visoke zone Lovrana, kao nastavak glavnog kolektora Liganj-Tuliševica, uspješno su počeli početkom ove kalendarske godine. Kroz navedeni projekt na području Visoke zone Lovrana izgradit će se 2.500 metara sanitarnog kolektora s mogućnošću da se u prvo vrijeme priključi novih 80 kućnih priključaka. Kroz protekle dvije godine izgrađeno je ukupno 1.300 metara sanitarnog kolektora te do završetka izgradnje preostalih 1.200 metara planira se završiti do sredine 2023. godine.

Ovaj projekt je retroaktivno prijavljen za financiranje putem Europskih fondova, te je odobreno financiranje u sklopu programa Nacionalnog plana oporavka i otpornosti putem Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja RH. Ukupna vrijednost projekta iznosi

9.228.313,89 kuna s PDV-om. Ove troškove u visini od 80% financiraju se iz EU fondova putem Nacionalnog plana oporavka i otpornosti, 10% troškova snose Hrvatske vode te preostalih 10% troškova Općina Lovran, dok će PDV podmiriti Liburnijske vode.

Ulaganju u komunalnu infrastrukturu Općina Lovran pridaje veliki značaj jer se tako ulaže u budućnost i Lovrana i Lovranštine. Time se, osim poboljšanja života mještana tog dijela lovranskog zaleđa, unapređuje zdravstveni standard, a to će omogućiti bolji razvoj gospodarstva i turizma, za što postoje veliki i do sada nedovoljno iskorišteni potencijali. Gledano sa strane ekologije to je bitan napredak u zaštiti podzemnih i površinskih voda što čini sastavni dio ekosustava.

Moj san o Lovranu sada je moja stvarnost

■ Piše Radovan Trinajstić

Dužnost direktora lovranskog komunalnog poduzeća „Stubica d.o.o.“ Đino Mekić preuzeo je krajem 2021. godine nakon što je dotadašnji direktor mr.sc. Branko Stošić poslao 12 godina obnašanja ove funkcije otišao u zasluženu mirovinu. Zbog toga je i ovaj razgovor s direktorom Đinom Mekićem upriličen kako bi se osobno predstavio i rekao nešto više o svojim planovima i idejama u narednim vremenima.

- Rođen sam u Rijeci 1962. godine, gdje sam proveo svoju ranu mladost, živeći u samom centru grada. Tu sam završio osnovnu i srednju građevinsko-tehničku školu te studij na Višoj građevinskoj školi i postao inženjer građevinarstva. 1986. zaposlio sam se u Građevnom institutu Zagreb, podružnica Rijeka. Kao mladi inženjer građevinarstva početno iskustvo u struci stekao sam radeći na katastru cesta Hrvatske, a kasnije sam obavljao tehnološki nadzor Termoelektre Plomin 2 te sudjelovao u izgradnji riječke zabilaznice i nekih drugih značajnih objekata u našem kraju. Nakon nekoliko godina odlučio sam se oporati u privatnom sektoru, te sam 1990. otvorio svoj vlastiti obrt. Sa svojom građevinskom tvrtkom gradio sam na području Delnica, Kvarnera, otoka Ilovika pa i na Brsečini i u Lovranu nekoliko obiteljskih kuća. To je trajalo do 1998. kada je došlo do izmjene Zakona o gradnji za niskogradnju. Privatni obrt je dobro poslovao, bilo je gradnje različitih objekata. Imao sam dobar i kvalitetan sastav djelatnika. Međutim, postupno se sve više pojavljivao problem naplate izvedenih radova, a time i nedovoljna financijska sredstva da bi se zadržao kontinuitet rada i rokova izvršenja radova. Zbog toga sam nevoljko zatvorio obrt.

ZALJUBLJEN U LOVRAN

Dio kvalitetnih djelatnika raspodijelio sam kod svojih prijatelja koji su imali srodnu djelatnost, a jedan dio je zajedno sa mnom krenuo na rad u susjednu Italiju. Zaposlenje smo našli u građevinarstvu na području regije Veneto, pretežno na širem području Padove. U Italiji sam proveo 14 godina te jednu godinu u Njemačkoj. U domovinu sam se vratio 2014. jer je u Italiji nastala kriza u građevinar-

stvu, pozatvarale su se brojne tvrtke i mnogi su ostali bez posla. Po povratku doma slučajno se na dan kada sam se prijavio na Zavod za zapošljavanje otvorio natječaj u opatijskoj tvrtki „Parkovi d.o.o.“ te sam se tako zaposlio u ovoj tvrtki.

Rad je krenuo s puno entuzijazma i iskustva koje sam stekao u svojoj firmi i inozemstvu pa sam u Parkovima uz građevinske radove upoznao i rad u hortikulturi, sječi stabala i živica, preventivnoj sječi, uređenju i održavanju obalne šetnice i parkovnih površina. Kao rukovoditelj ovih raznovrsnih radova u Parkovima sam proveo 6,5 godina. Prošle godine javio sam se na natječaj u lovranskoj Stubici. Budući da sam zadovoljio svim kriterijima natječaja postao sam njen direktor. Oduvijek sam imao želju da budem što bliže Lovranu u kojeg sam posebno zaljubljen, rekao nam je Đino Mekić.

MLADENAČKA ŽELJA

Na pitanje kako je nastala ta ljubav, sugovornik se nasmijeo i rekao: - Još u srednjoj školi imao sam brojne prijatelje iz Lovrana s kojima sam se družio i dolazio u Lovran. Zavolio sam ovaj gradić i mala mjesta u zaleđu. Lovran mi je bio kao mjesto gdje sam našao svoju oazu mira. Ova mi se želja ispunila kada sam još kao zaposlenik Građevnog instituta rukovodio rekonstrukcijom ceste u predjelu Konjsko na cesti za Dobrec. Tu sam upoznao brojne dobre i prisne mještane i zahvaljujući njima kupio sam zemljište i počeo graditi svoju obiteljsku kuću. Tako sam u mjestu Antići pustio svoje korijene i ostvario svoju mladenačku želju. To se još bolje učvrstilo dolaskom u Stubicu, što me posebno veseli. Moj san se ostvario. Postao sam Lovranac.

O svom početku obnašanja funkcije direktora Stubice, Đino Mekić kaže: - Na ovu funkciju stupio sam 27. listopada 2021. Tvrtku sam zatekao u pristojnom stanju, na „noga-ma“, dobro sredenu, s malim brojem zaposlenika. Sa mnom je ukupno 10 zaposlenika s kojima sam od prvog dana uspostavio prijateljski i korektan odnos. Novost mi je bila administracija i pravna pitanja s kojima se nisam do tada bavio, ali sva je sreća da imam dobru suradnju sa Sandrom Žalac Mikičić, koja je voditeljica oodjela za administrativne,

kadrovske, opće i komercijalne poslove i to obavlja savjesno i pedantno, što mi je uvelike na početku pomoglo.

SURADNJA S LRH

Moj rad u tvrtki više zasnivam operativno na terenu, tražim, gledam i nadgledam poslove koji su u djelokrugu rada tvrtke. Ovaj oblik rada i komunikacija s djelatnicima je naišla na odobravanje, djelokrug rada se proširio zahvaljujući suradnji s tvrtkom Liburnia Rivijera Hoteli s kojom smo ugovorili suradnju na održavanju okućnica nekolicine hotelskih kuća u Lovranu, hotela Miramar, Ville Atlanta, Auto kampa Medveja i Ville Danica, a u planu nam je proširiti se i na neke objekte u Opatiji. Sve će to ovisiti o nabavci novih osnovnih sredstava za rad, jer dosadašnji su dotrajali kroz 13 godina postojanja tvrtke. Naš je cilj prvenstveno zadovoljiti građane Općine Lovran zbog kojih i postojimo. Naše je da ne dolazimo na intervenciju po pozivu, nego da sami uočimo problem i riješimo ga.

Osnivanjem tvrtke, Stubica je preuzela vrlo zahtjevan zadatak na uređenju komunalne infrastrukture i održavanje nekoliko važnih objekata. U nekim slučajevima neki su poslovi bliski s aktivnostima Komunalca pa ponekad dolazi do nesuglasja mještana jer nisu detaljnije upoznati s djelokrugom rada na terenu. Prilika je da se to pojasni.

ŠTO SVE RADIMO

- Pometanje javnih površina obavlja se na Trgu slobode, lovranskom mulu, tržnici, Starom gradu i parkiralištu Kamenjar s prilaznim stubištem. U Medveji se u zimskom periodu pometa površina oko „mulica“, prilazi za plažu i obalna šetnica, dok se u ljetnoj sezoni pometa i uži dio središta mjesta. Osim ovih poslova značajni dio rada otpada na grubi rad u hortikulturi, a to podrazumijeva košnju i orezivanje raslinja koje preraste svojom krošnjom ili visinom na prilaznim putevima i nogostupima, kao i uređenje okoliša autobusnih stajališta, parkirališta i prometnice u pravcu prema Medveji. Zatim održavanje prilaznih puteva i stubišta s lovranskih naselja, kao što je Omladinska ulica, Zaheji i Rezine, a povezuju središnju Ulicu m. Tita. Redovito se održava prostor oko Društvenog doma

Liganj, a po potrebi se odlazi i do Tuliševice i Lovranske Drage ukoliko se za to ukaže potreba otklanjanja nekog raslinja. Stubica ima i cjelogodišnje održavanje čistoće javnih WC na Ciperi, lovranskom mulu i tržnici dok ljeti se priključuje i Medveja. Osim ovoga Stubica vodi brigu o lovranskom kinu „Sloboda“, tržnici i zadnjih nekoliko mjeseci o prostoru bivše firme Stolar. Lovransko kino je prije nekoliko godina detaljno uređeno, ali je potrebno izvršiti neke intervencije u prostoru zbog utjecaja vlage u čemu će nam pomoći i Općina Lovran. Inače, kino održava redovite kino predstave i ostale kulturne sadržaje koji su zbog pandemije nešto smanjeni. Zbog toga se nije moglo samostalno financijski pokrivati, ali se nadam da će se uskoro sve vratiti na staro. Što se tiče tržnice koja je u svakom gradu trbuh tog grada, upravljanje je redovito na zadovoljstvo korisnika.

PROSTOR EX STOLARA

Popravci se obavljaju u hodu. Prije nekoliko mjeseci Stubici je dat na upravljanje i napušten prostor „ex Stolar“ u Brajdicama. Zbog zuba vremena djelatnici su prostor, naročito krov i krovšte sanirali i uredili, pa se od tada on djelomično koristi kao naš skladišni prostor. U planu je da se još dotjera i jednim dijelom dade u najam. U budućnosti bi se uprava Stubice trebala preseliti u dio zgrade koja je čvrste gradnje, ali za sada to preseljenje diktiraju financije pa za sada koristimo prostor samo za odlaganje naših sredstava za rad i vozila. Sudbinu ovog prostora odredit će u budućnosti prostorni plan Lovrana.

Govoreći o budućim planovima Stubice, direktor Đino Mekić je objasnio da se planira uskoro povećati broj djelatnika, koji bi uspješno obavljali sve veće potrebe u hortikulturi, osobito za održavanje okućnica i javnih površina. Planovi su da se djelatnost održavanja proširi i na obalnu šetnicu, uređivanje klupa, ograda i oplemenjivanje novim zelenim zasadima. Isto tako se već počelo u manjem obimu i na kupalištu Peharovo gdje je Stubica obavila određene radove. Dobra i svakodnevna je suradnja i s Komunalcem. Nastojimo se nadopunjavati i uzajamno pomagati ukoliko nešto u određenom trenutku „zaškripi“. Kao direktor Stubice uspostavio sam lijepu suradnju s Općinom Lovran, našim vlasnikom, komunalnim odjelom i komunalnim redarom. Naši razgovori su svakodnevni, rješavamo sve eventualne probleme na obostrano zadovoljstvo. Nadam se da će se nastaviti uspješna suradnja, što me posebno veseli, jer moj san o Lovranu sada je moja stvarnost, zaključio je na kraju direktor Stubice Đino Mekić.

Proljeće donosi nove kulturne programe

■ Piše Radovan Trinajstić

Dolaskom proljeća, a time i lijepih i toplih dana, razumljiva je potreba mještana Lovrana i okolice za boravak na otvorenom uz međusobno druženje. Dosadašnje epidemiološke mjere uvelike su to reducirale i onemogućile održavanje mnogih kulturno-zabavnih sadržaja. Trenutno poboljšanje ove situacije i povratak na staro zasigurno će pridonijeti nastavku održavanja tih programa.

O svemu tome pobliže informacije o kojim konkretnim sadržajima je riječ, pojasnio nam je Slavko Sekulić, vanjski stručni suradnik za kulturu Općine Lovran.

Iza nas je razdoblje u kome smo zbog epidemije pokušali s povremenim kulturnim programima zadržati minimum kulture, koja se mogla tog trenutka održati. Uz puno truda i zalaganja tako su za najmlađe održane vrlo popularne bajkaonice i kreativne radionice i koje su imale dobru posjetu. Opatijska udruga „Kulturni front“ u proteklom vremenu održali su seriju kvalitetnih predavanja uz dobru posjetu, a koja je bila oplemenjena kratkim glazbenim nastupom. S malim koncertima klasične ili zabavne glazbe u izložbenim prostorima Galerije Laurus i Kući lovranskoga guca zadržala se glazbena nit kulturnih događanja u vrijeme pandemije.

Travanj je za mještane značajan zbog blagdana sv. Jurja, nebeskog zaštitnika grada, uz kojeg se obilježava i Dan Općine Lovran. Uz svečanu sjednicu Općinskog vijeća u hotelu Excelsior 22. travnja planiraju se

i drugi sadržaji. Tako su za najmlađe predviđene prigodne radionice i igre u organizaciji Društva „Naša djeca“, a na sam dan blagdana sv. Jurja nakon krizme u župnoj crkvi bit će „pul maruna“ prigodan koncertni nastup popularne Bonace i Duška Duleta Jeličića, koji će uljepšati blagdansko slavlje Lovranaca. Sve to će se održati uz još važće mjere zaštite od koronavirusa. Tijekom svibnja programi u kulturi proširit će se većim uključivanjem Kina „Sloboda“ u kojem će se uz filmske predstave održati i manji koncerti, dječje predstave i komedija. Sve bi to trebalo biti uvod u već tradicionalno održavanje Ljeta u Lovranu, a koji se programi većim dijelom odvijaju na otvorenim prostorima i poznatim lokacijama Lovrana. Za sada se trenutno zna da je predviđen koncert zabavne glazbe KUD „Leprinac“ uz nastup klape i glazbenog sastava. Tijekom ljeta bit će dosta glazbenih nastupa pojedinaca, grupa i udruga, koje će izvoditi glazbu latinoameričkih ritmova, klapske pjesme i nastupe vokalnih sastava i Puhačkog orkestra Lovran. Sve to ima za cilj da pruži dio zabave za turiste koji se tih dana zateknu u Lovranu na odmoru. Uz ove programe, nastavit će se kao i do sada, održavanje redovitih izložbi, te nekoliko koncerata klasične glazbe u instrumentalnom i vokalnom izvodenju za što je predviđen koncert sv. Ivana. Svi ovi programi trenutačno su u fazi dogovaranja i usklađivanja termina. Nastojat će se zadržati dosadašnji nivo kvalitete programa koje će zadovoljiti i mještane i goste koji će provoditi godišnji odmor u Lovranu, rekao nam je na kraju Slavko Sekulić.

OŽUJAK I TRAVANJ 2022.

KuLtuRAn

UTORAK, 1. 3., 15. 12. 22. 130.03. Galerija Laurus u 17:30 sati
Likovna radionica za osnovnoškolski uzrast: "Kreativna brodnica"

PETAK, 4. 1., 18. 125.03. Galerija Laurus u 17:00 sati
Likovna radionica za odrasle: "Artemida"

SUBOTA, 5.03. Galerija Kula u 19:00 sati
Izložba fotografija „Žruk“ autora Dražena Šokčevića

UTORAK, 8.03. Galerija Laurus u 19:00 sati
Obilježavanje međunarodnog Dana žena 8. mart
Vintage & Retro session by DJ Vedran

PETAK, 11.03. Galerija Laurus u 19:00 sati
Lovran Coffeehouse Debates u organizaciji udruge Kulturni front Opatija
Prof. dr. sc. Luca Malatesti "Je li psihopatija mentalni poremećaj? Neki konceptualni problemi u psihijatriji"
Natalija Marićeva, pianino

SUBOTA, 12.03. Galerija Laurus
Bajkaonica – program za djecu: "Volim se gibati, gibati" – pjesne igre i aktivnosti uz izradu suškalica od tuljaka od 17:00 do 18:30 sati
Otvorene izložbe slika "Pogled na van" autorice Silvije Dolonge u 19:00 sati

UTORAK, 15.03. Galerija Kula u 18:30 sati
Dražena Šokčević, radionica „Kako ozvučiti fotografiju“
Koncert klape Dišpet

SRIJEDA, 16.03. Galerija Laurus u 18:00 sati
UDOMI(1)11 – tribina o udovoljstvu: "Što je dom?" predavači: Claudia Juranić Klarit, predsjednica udruge „Damdom“ Rijeka i Nikica Sečen, ravnatelj Centra za pružanje usluge u zajednici Izvor Seče

SUBOTA, 19.03. Galerija Laurus u 9:30 sati
Zajednica Talijana Lovran / Comunità degli Italiani Laurana
Dječja glazbena radionica "Glazba uz igru / Laboratorio musicale per bambini "Musica in gioco e per gioco"
Predstava/spettacolino u/alle 12:00 sati/ore
Prof. Giulia Fonzari
Prijava na e-mail: zajednica.talijana.lovrani@v11-com.hr ili telefon 051/293-408

SUBOTA, 26.03. Galerija Laurus od 17:00 do 18:30 sati
Bajkaonica – program za djecu: "Igra i njene čari", igranje različitih pokretnih igara uz korištenje različitih pomagala

UTORAK, 29.03. Kino Sloboda u 18:30 sati
Umjetnička škola Matka Brajše Rašana, područni odjel Lovran: „Lovranske glazbene priče“

PETAK, 1. 3., 15. 122.04. Galerija Laurus u 17:00 sati
Likovna radionica za odrasle: "Artemida"

SUBOTA, 2.04. Galerija Laurus od 17:00 do 18:30 sati
Bajkaonica – program za djecu: „Priče našeg kraja“

UTORAK, 5. 12. 19. 04. Galerija Laurus u 17:30 sati
Likovna radionica za osnovnoškolski uzrast: "Kreativna brodnica"

PETAK, 8.04. Galerija Laurus u 18:00 sati
Zajednica Talijana Lovran / Comunità degli Italiani Laurana
Otvoravanje izložbe "Linorezi" autora Romola Venuccija

UTORAK, 12.04. Galerija Laurus u 18:30 sati
Umjetnička škola Matka Brajše Rašana, područni odjel Lovran: „Lovranske glazbene priče“

PETAK, 22.04. Galerija Laurus u 19:00 sati
Lovran Coffeehouse Debates u organizaciji udruge Kulturni front Opatija
Dr. sc. Ivan Cerovac: "Povjerenje u znanost u doba pandemije: javna uloga stručnjaka i grupa polarizacija"

OBILJEŽAVANJE DANA OPĆINE LOVRAN 23. I 24. TRAVNJA

SUBOTA, 23.04. Galerija Laurus od 17:00 do 18:30 sati
Bajkaonica – program za djecu: „Kocka od prica“

NEDELJA, 24.04. Trg slobode u 11:00 sati
Koncert Duleta i Bonace

SUBOTA, 30.04. Galerija Laurus u 19:00 sati
Koncert subotom: Histratria – Edi Šiljak, violina, Tom Kranjic, klarinet i Hrvoje Puškarić, pijanist i skladatelj

IZLOŽBA „GRAD“ U GALERIJ LLAURUS

Industrijska baština kao inspiracija

■ Piše: Cvjetana Miletić

Dijana Trtanj
GRAD
11.02. – 05.03.2022.

GALERIJA LAURUS
Trg Slobode 14, Lovran

Otvoravanje izložbe:
Petak, 11. veljače 2022. u 19 sati.

Radno vrijeme:
utorak, srijeda, petak: 17 – 20h
četvrtak, subota: 10 – 13h
nedjelja, ponedjeljak: zatvoreno

Program je financiran sredstvima Općine Lovran I PGŽ-a.

Dijana Trtanj živi u Rijeci, gdje je i rođena 1974. godine, a pripada mladoj generaciji likovnih umjetnika. Diplomirala je na preddiplomskom studiju Akademije primjenjenih umjetnosti te na istom dvije godine kasnije završila i diplomski studij kiparstva. Sudjelovala je na više samostalnih i skupnih izložbi, a u Lovranu se predstavila izložbom „Grad“.

„Dijana Trtanj prepoznatljiva je po glinenim prizmatima koje slaže i varira u neiscrpim inačicama. Nejednake forme drugačijih tekstura i boja, proizašle iz samog materijala različitih vrsta gline, uključujući i recikliranu, imaju svoju estetiku kao pojedinačan oblik i umnožena cjelina. Osnovni oblik nastaje iz kalupa koji autorica sama izrađuje, a ekstrakt završne forme uvijek je nepredvidiv produkt datosti materijala i ishoda pečenja. Nakon ručnog rada slijedi misaona nadgradnja, racionalna nomenklatura koja prethodi kreativnom činu.“ napisala je u katalogu izložbe Dijane Trtanj gospođa Sabrina Žigo.

ČAK 555 KOCKI

Što je kiparici Dijani Trtanj toliko zaokupilo pažnju da izradi čak 555 kocki koje onako složene na podu galerije podsjećaju na odbačene granitne kocke s kojima je nekada bilo popločeno više riječkih ulica? Odgovor je dala sama autorica. Ciklus je inspiriran industrijskom baštinomtamo negdje 2016. godine, rekla je, i sve su kocke nastale u godinu dana. Više od toga ona je gledala te granitne kocke odbačene na hrpama koje još uvijek čekaju svoju sudbinu i to je u njoj pokrenulo inicijativu da ih na određen način uklopi u svoj kreativni rad. I ne samo granitne kocke već i oronule fasade, stare škure, derutne prozore, sve što je obilježila istrošenost postalo je njezin glavni motiv.

Tektonika širi priču s detalja na cjelinu, a obuhvaća onaj dio Rijeke u kojem se autorica svakodnevno kreće, a to je centar Rijeke u kojem živi, kanjon Rječine u kojem se nalazi njezin atelje i Trsat gdje je Akademija.

VRIJEME KOJE JE NESTALO

Krećući se tim prostorima njeno je umjetničko oko zapažalo detalje, ti detalji su postajali sve vidljiviji, sve čvršće su se usijecali u njenu memoriju i nastali su zanimljivi reljefi koji su umjetnicu nadahnuli, a sada gledatelje nadahnjuju da počnu oko sebe zapažati takve slične detalje kojih u svakom gradu ima. Sama autorica kaže: „S obzirom na čistoću i prazninu površine elemenata Tektonike, imala sam potrebu pokazati i ljepotu, koju i dalje sadrže ti zapušteni dijelovi grada – slojeve boje na raspucanim zidovima, zakrpe asfalta na glavnim ulicama, škure koje su otplesale kroz godine. Tako su 2021. i 2022. godine nastali radovi Baština i otisci vremena.“

Još jedan zanimljiv dio izložbe su i cilindri, koji asociraju na dimnjak Hartere i stare industrijske dimnjake koji se mogu naći u Vodovodnoj i Ružičevoj ulici, a jedan takav nalazi se i na zgradi u kojoj je autoričin atelje. Sve je to Dijanu Trtanj ponukalo da zabilježi nijeme svjedoke jednog vremena koje je nestalo, a čije je tragove prvo zapažilo njeno umjetničko oko pa zabilježilo, da sada i mi obični gledatelji potaknuti njenim radom počnemo zapažati otiske vremena u svom okruženju.

Sretan Uskrs želi Vam

■ Piše: Josip Dukić

Kako su se oslobađali Istra, Hrvatsko Primorje i naš Lovran

Od svih tisuću bitaka o kojima sam kao akademik slušao, najdraža i najvažnija mi je oduvijek bitka za Istru, moju užu domovinu, moj rodni kraj i zavičaj. Na godišnjicu pobjede u toj zahtjevnoj i složenoj bitci imam dvije želje. Prvo, u vama pobuditi osjećaj ponosa radi pripadnosti narodima, zemlji, junacima koji su ostvarili nešto veličanstveno. Uz najveću i uz najmnogoljudnije zemlje svijeta – SSSR i Kinu – mala Jugoslavija, pod vodstvom maršala Tita, jedina je oslobodila svoju zemlju od fašizma svojim snagama. Drugo, uz godišnjicu rođenja maršala Tita uvjeriti vas da je zaista zaslužan što je Istra konačno i zauvijek u Hrvatskoj. Istra dugo pamti i poštuje i zato jedina u Hrvatskoj još ima i imat će ulice i trgove njegova imena.

Italija je Istru dobila napuštanjem i izdajom svojih saveznika, Austrije i Njemačke, 1915. u Prvom svjetskom ratu. Istru želi zadržati opet napuštanjem i izdajom istih saveznika s kojima je započela i do 1943. vodila Drugi svjetski rat. U ostvarenju povijesne odluke oblasnog NOO-a Istre o odcjepljenju Istre od Italije i priključenju Jugoslaviji, donijete 13. rujna 1943. u Pazinu, nakon kapitulacije Italije, maršal Tito je krenuo odlučno. Sredinom kolovoza 1944. avionom britanske vojne misije s Visa odlazi u Napulj gdje se sastaje s predsjednikom vlade Velike Britanije W. Churchillom. Razgovaraju o daljnjim akcijama NOV-a i sa-

vezničke armije u Italiji o vojnoj pomoći koju pruža Velika Britanija (oružje, streljivo, gorivo, sanitetski materijal, hrana, liječenje ranjenika u oslobođenom dijelu Italije, briga o izbjeglicama u El Shattu, u Egiptu).

Maršal Tito ustrajno vraća razgovor na Istru: o želji naroda Istre da se priključe Jugoslaviji, o oružanoj borbi Istre protiv fašista i nacista, o velikim gubicima u ustanku 1943. u Rommelovoj ofenzivi, no, Churchill neprestano izbjegava razgovor o Istri, ali Tito zna razlog tome. Churchill je godinu dana ranije, u kolovozu 1943., dakle, uoči kapitulacije Italije, pregovaraču fašističke Italije, maršalu P. Badogliou, obećao da će Istra nakon rata i dalje pripadati Italiji. Jedino što je Churchill tada rekao Titu o Istri je da će se pitanje Istre rješavati nakon rata, iako je on o tome već odlučio.

U Beogradu, koji je oslobođen 20. listopada 1944., Tito je primio od 21. do 26. veljače 1945. komandanta svih savezničkih snaga na Sredozemlju feldmaršala Alexandra. Na tom sastanku, pored ostalih pitanja o daljnjem suradnji oslobađanja Jugoslavije i Italije, Tito opet insistira na istarskom pitanju. Doslovno navodi da VIII. britanska armija ne treba oslobađati Istru jer „mi ćemo osloboditi Istru“, govori Tito. (telegram br. 226, zapovjednika britanske vojne misije brigadira F. McLeana, koji prisustvuje sastanku, od 26. veljače 1945, Foreign Office-u London, TAJNO!).

Dana 1. ožujka 1945. NOV mijenja ime u Jugoslavenska armija. Samo par dana nakon tog sastanka, početkom ožujka 1945., od divizija u oslobođenoj Dalmaciji Tito osniva i IV. armiju. Prve tri armije osnovao je početkom siječnja 1945. nakon što je oslobođen istok Jugoslavije i zadatak tih triju armija je oslobađanje Jugoslavije sve do granice s Austrijom.

Komandant IV. armije, gen. Petar Drapšin, dobio je zadatak: osloboditi Liku, Gorski kotar, Hrvatsko Primorje s otocima, ali najvažniji zadatak IV. armije je oslobodjenje Istre. Dobio je i političku dopunu zadatka: u Trst mora ući prije VIII. britanske armije. Tito je nakon razgovora s Alexanderom i Churchillom svjestan da će samo borbom, oružjem, Istra pripasti Jugoslaviji.

Sastav IV. armije: 9., 19., 20. i 26. dalmatinska divizija; 13. primorsko-goranska divizija, 35. lička, 43. istarska divizija i četiri samostalne brigade, ukupne jačine oko 60 000 boraca. Neprijateljske snage: u Lici 15. njemački brdski korpus, oko 40 000 njemačkih vojnika, ustaša i domobrana; u Istri 97. njemački armijski korpus, u kojemu osim pretežno njemačkih vojnika, ima vojnika Talijanske Socijalne Republike Mussolinija, vojnika „Srpske straže“ gen. Nedića i Ljotića, vojnika Bele Garde slovenskog gen. L. Rupnika, kninskih četnika Momčila Đujića i ličkih četnika D. Jevđevića - ukupno oko 90 000 vojnika.

Nakon okupljanja i kratkotrajnih priprema na sjeveru Dalmacije (Zadar - Knin), IV. armija 20. ožujka kreće na izvršenje zadatka. U svega 20-ak dana poražen je 15. njemački korpus, oslobođena je Lika i dio zap. Bosne (Bihać oslobođen 28. ožujka). Ostaci 15. njemačkog korpusa povlače se: njemački vojnici prema Gorskom kotaru i Rijeci, a ustaše i domobrani prema Zagrebu. Te snage i dalje pružaju otpor, ali ne mogu zaustaviti daljnje napredovanje armije. Dalmatinske divizije, 19. i 26., prelaze prijevoz Vratnik i 9. travnja oslobađaju Senj i obalom nastavljaju prema Crikvenici, koju oslobađaju 17. travnja, kada je oslobođen i otok Krk. 20. dalmatinska divizija i 13. primorsko-goranska, preko Male i Velike Kapele, napreduju u Gorski kotar, koji oslobađaju 17. travnja. Dana 21. travnja, 19. dalmatinska divizija izbija na Rječinu i oslobađa Sušak.

Od početka vojne operacije, 9. dalmatinska divizija djeluje odvojeno i samostalno. S divizijom je i Kvarnerski odred mornaričke pješadije – svega oko 10 000 boraca. Oslobađaju podvelebitski dio Hrvatskog Primorja i otoke, Pag, Rab, Lošinj i Cres, na koje ih prebacuje 20-ak plovnih jedinica: veći ribarski i patrolni čamci, motorne i vučne splavi te manji desantni brodovi zarobljeni još rujna 1943., prilikom kapitulacije Italije.

Razmještaj IV. armije uoči oslobađanja Istre: 9. dalmatinska divizija na Cresu, a

od ušća Rječine u more, od Sušaka sve do Snježnika, redom 19., 26. dalmatinska divizija, 13. primorsko-goranska i 43. istarska divizija, a 20. dalmatinska divizija 10-ak kilometara sjeverno od Delnica duž rijeke Kupe osigurava desno krilo IV. armije. Oslobođeni dio zapadne Hrvatske (Lika, Gorski kotar i Hrvatsko Primorje) od eventualnog napada njemačkih snaga iz pravca Zagreba osiguravaju 7. banjska i 8. kordunaška divizija (komandno počinjene II. armiji Koče Popovića).

Pred IV. armijom najteži je i najzahtjevniji dio zadatka: probiti utvrđeni fortifikacijski bedem na Rječini i dalje do Snježnika, koji brani 20-ak tisuća njemačkih vojnika. To je stara talijansko-jugoslavenska granica, koju je komandna 97. njemačkog armijskog korpusa kodno nazvala „Ingrid Stellung“.

O nastavku vojne operacije do Trsta, u sljedećem broju „Lovranskog lista“, a vas poštovani čitatelji, pozivam, da na 77-godišnjicu oslobodjenja Lovrana, 26. travnja 2022., u 10 sati, odamo počast palim borcima i žrtvama fašizma Lovranštine i sedamdesetorici palih boraca 2. brigade 9. dalmatinske divizije, koja je nakon pomorskog desanta 25. travnja na Brseč i Mošćeničku Dragu oslobodila liburnijski dio Istre. Lovran je prvi oslobođeni grad Istre. Sjetimo se palih junaka obilježjem Lovrana: položite grančicu javorike na spomenik.

Maršal J. B. Tito i W. Churchill, Napulj, kolovoz 1944. (Zg-magazin, <https://zg-magazin.com.hr/tragedija-podmornice-kursk-ibm-na-trziste-lansirao-prvi-pc/>, pristup: 19. veljače, 2022.)

Maršal J. B. Tito i feldmaršal Alexander, Beograd, veljača 1945. (Photo Exhibition The British and the Second World war in Yugoslavia, <https://www.britanciusrbiji.rs/en/galerija/field-marshal-harold-alexander-visiting-yugoslavia-february-1945/>, pristup: 19. veljače, 2022.)

General-major Petar Drapšin, komandant IV. armije JA (https://sh.wikipedia.org/wiki/Petar_Drap%C5%A1in), pristup: 19. veljače 2022.)

Plan završnih operacija Jugoslavenske armije 1945.

Memorijal mira na Matić poljani

Članovi Udruge antifašističkih boraca i antifašista Liburnije, ogranak Lovran, zajedno sa članovima iz ogranaka Matulji i Mošćenička Draga, sudjelovali su 18. veljače u obilježavanju 78. obljetnice marša preko Matić poljane.

Te davne ratne noći 19. na 20. veljače 1944. godine 2. brigadu 13. primorsko-goranske udarne divizije NOVJ, u kojoj su bili borci iz Istre, Primorja i Gorskog kotara, zahvatila je na maršu dugom 52 kilometra mećava na Matić poljani. Visinska razlika, duboki snijeg i nevjerojatna hladnoća pratili su partizansku kolonu, koja se pretvorila u ledeni marš. Na Matić poljani smrznulo se te noći 26 boraca. Njih oko 150 imalo je razne posljedice, mnogi su naknadno preminuli.

U spomen na smrznute borce arhitekt Zdenko Sila izradio je 26 kamenih monolita i postavio ih u kolonu na Matić poljani, baš onako kako se svojevremeno kretala kolona boraca. Od 1962. godine tu se svake veljače održavao Memorijal 26. smrznutih partizana, koji je 2004. godine preimenovan u Memorijal mira.

Ovogodišnjem Memorijalu mira pridružili su se i antifašisti Lovrana, Matulja i Mošćeničke Drage.

U povodu dana oslobođenja Lovrana Toni Družeta, predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista, poziva sve građane da se 26. travnja u 10 sati pridruže članovima Udruge ispred spomenika u parku na mulu, kada će se na to, a potom i na sva ostala lovranska spomen obilježja stradalima u antifašističkoj borbi položiti vijenci i cvijeće, te zapaliti svijeće u znak sjećanja i poštovanja. Neka se zna da nisu zaboravljeni ni nakon 77. godina od oslobođenja grada Lovrana i Lovranšćine. (C.M.)

NAJBOLJI LOVRANSKI SPORTAŠI I SPORTSKI DJELATNICI

Pred njima je budućnost

■ Piše: Cvjetana Miletić

Na svečanosti u Galeriji Laurus okupili su se članovi i sportaši Zajednice sportskih udruga Općine Lovran. Povod je bio proglašenje najboljih sportaša u protekloj 2021. godini. Titulu najuspješnijih ponijeli su:

Za najuspješniju sportašicu proglašena je ribolovka iz Športskog ribolovnog društva Zubatac, svjetska prvakinja Marina Mavrinac Matulja.

Jedriličar Jedriličarskog kluba „Istra“ Mistral Matulja na državnoj razini osvojio je brončanu medalju u jedrenju na dasci i najuspješniji je sportaš.

Đeni Basan i Marina Mavrinac Matulja, obje iz ŠRD Zubatac, proglašene su za najbolju žensku ekipu.

Najuspješnija miješana ekipa bili su Mistral i Iris Matulja iz Jedriličarskog kluba „Istra“.

Titulu najboljih trenera ponio je Anton Bučević iz Boćarskog kluba „Lovran“.

Među mladima, perspektivnima i pohvaljenima su: Iris Matulja proglašena je najboljom sportašicom u kategoriji U21. Val Matulja iz JK „Istra“ je najbolji sportaš u kategoriji U17. Luko Pavičević pripala je titula najboljeg sportaša u kategoriji U16. Niko Žiganto najbolji je bo-

ćar i sportaš u kategoriji U15. Luko Pavičević i Patrik Uhač proglašeni su najuspješnijima u U16 kategoriji. Toniju Bilenu i Valu Matulji, oba iz JK „Istra“ pripala je titula najbolje lovranske U17 momčadi. Juraj Lencović, član JK „Istra“ najuspješniji je sportaš u konkurenciji mladih od 12 godina.

Posebne nagrade za dobre sportske rezultate idu sportskim djelatnicima Marku Richardsonu (SRD Zubatac), Zoranu Puriću (BK Liganj) i Zdenku Avdičeviću (HNK Lovran) te trenerima Enricu Marottiju (DSNM Volosko) i Amiru Beganoviću (BK Liganj). Posebne nagrade uručene su morčićima i mladim pionirima nogometašima HNK-a Lovran, ekipi BK-a Lovran i seniorima boćarskih klubova Lovran i Liganj.

Za značajne sportske rezultate nagrađeni su Mirko Bjelan, planinar Planinarskog društva Knezgrad, Sanjin Kinkela iz Tenis kluba Lovran, Alen i Darijo Beganović iz Boćarskog kluba Liganj, Patrik Uhač iz ŠRD Zubatac i Gala Zukić iz SBK Pešekani i Tea Grozdić iz KK Opatija. Perspektivnim sportašem proglašen je Viktor Hoszu, jedriličar JK „Istra“ Lovran.

Svim sportašima i sportskim djelatnicima iskrene čestitke.

Kad ja imam našu Istru...

SLOVENSKO DRUŠTVO „SNEŽNIK“ LOVRAN

■ Piše: Vinka Ban Vlašić

Članovi Slovenskog društva „Snežnik“ Lovran upriličili su posjet mjestima centralne Istre. Njih dvadesetak u novim crvenim trenirkama s amblemom društva krenuli su od Lovrana do Buzeta, a potom do manje nam poznatih mjesta Žminja i Svetog Petra u Šumi. Možda netko neće vjerovati, ali za čak dvadeset jednodnevnih izleta po tom centralnom dijelu Istre, čovjek ne bi vidio sve zanimljivosti. Već dvije godine zbog korone nije bio organiziran ni jedan izlet, a to je u društvu teško prihvaćeno jer su prije toga putovali mnogo i širom Europe. Ali kako kaže pjesma: „Ča će mi Copacabana, Acapulko i Madrid...“ ja bih dalje parafrazirala „kad ja imam našu Istru!“

Mislím da nas ima dosta koji nismo bili u mnogim krajevima, ali smo putovali i po svijetu i imamo se s čim pohvaliti. Sjećam se svojih putovanja i kao studentice i kao profesorice sa svojim učenicima iz Osnovne škole Lovran od daleke 1967. do 1994. godine.

Vraćam priču našoj Istri.

Jedan prekrasan, pomalo ukradeni i pripremani izlet, kao što je druženje Slovenskih društava Istre ostat će nam svima u nezaboravnom sjećanju. Krasan je dan i još malo pa smo u Žminju. Dočekao nas je slikoviti gradić na brežuljku, poznat po Čakavskom saboru koji već više od 50 godina radi na vrednovanju i njegovanju kulturnih djelatnosti u Istri i na cijelom čakavskom području, a čiji je začetnik bio poznati naš književnik Zvane Črnja, rođen nedaleko Žminja. Žminj je sjedište istoimene Općine, sagrađen je na uzvisini, utvrđen zidinama i kulama koje se u ostacima i sada vide.

ČAKAVSKA KUĆA

Gradićem dominira župna crkva sv. Mihovila u kojoj se nalazi vrijedan barokni inventar kao što je mramorni oltar venecijanske škole, propovjedaonica, a u jednoj kapelici je i oltarna slika domaćeg majstora. Uz ovu župnu crkvu još su tri crkvice, ona sv. Bartola, Presvetog trojstva i sv. Antuna opata s vrijednim freskama, djelima slovenskih i mletačkih majstora. Uz crkvu se nalazi kula starog kaštela i Čakavska kuća u kojoj se svake godine u lipnju održava susret mladih čakavskih pjesnika iz svih krajeva Hrvatske. Ljeti se u Žminju održava susret samoukih harmonikaša i smotra narodne muzike i plesa Žminjštine i Rovinjštine. Blagdan sv. Bartola ili Bartulja je najveća pučka svečanost koja okupi mnoštvo ljudi. Kod Čakavske kuće je restoran Pod ladonjom gdje se poslužuju poznata domaća jela, a tradiciju čine fuži, njoki, ravioli i lazanje s raznim umacima te domaće fritule, kroštule i druge slastice. Ljeti se održava rekreativna biciklistička ruta i atletska utrka.

Došli smo i u mjesto Sveti Petar u Šumi.

To je naselje iznad Limske drage, sjedište je Općine koja se sastoji od čak 20 sela i zaselaka, a broji oko tisuću stanovnika. Na trgu se nalazi pavlinski samostan i crkva sv. Petra i Pavla. Po sv. Petru je mjesto dobilo i ime. Samostan su osnovali benediktinci u 12. st. a kasnije su ga preuzeli pavlini. Obnovljena crkva u pročelju bogato je ukrašena kipovima slavnog Pavla Riedla, koji su smješteni u nišama pročelja. Veliki samostanski kompleks ima jedan od najljepših klaustara u Istri. Opremu crkve sređivali su austrijski, venecijanski i slovenski umjetnici, bogato

je opremljena oltarnim kipovima, a posebno zidnim kožnim tapetama u koje su utisnuti pozlaćeni uzorci velikih cvjetova, plodova i cvjetnih grančica i najljepši su primjeri takvih uzoraka u Istri.

TRADICIJA NA VAŠEM STOLU

Pavlini su bili poznati ljekarnici i prosvjetitelji pa je u samostanu djelovala i ljekarna i studij filozofije. Pavlin Šimun Bratulić postao je general tog reda i zagrebački biskup, a 1607. godine osnovao je Gimnaziju u Zagrebu. U 20. st. obnovljene su orgulje na kojima se održavaju koncerti u sklopu Dana orgulja u Istri.

Cilj putovanja bila je i Pršutana Jelenić. Obiteljska tradicija reklamira se kao „tradicija na vašem stolu“ već više od 20 godina, bez konzervansa, s morskim soli i paprom, uz obilno korištenja prirodnih klimatskih uvjeta. Pršut ima osebujan i prepoznatljiv okus i miris. Proizvode i istarski ombolo, kobasice i pancetu. Svi se proizvodi mogu kupiti u samom objektu, ali i u maloprodaji u Puli i na riječkoj tržnici u drugom paviljonu na katu. Naše je društvo bilo počašćeno sa svim proizvodima.

Putovanje se završilo na imanju Paladnjaki, vlasnika Ivana Miličića, koji se bavi agroturizmom. Ovaj OPG smješten je na velikom posjedu, dobro opremljen i spojen u dvije velike prostorije, tako da smo bili dobro odvojeni kako bismo udovoljili svim zdravstvenim mjerama. Tu se skupilo 5 slovenskih udruga iz Istre: Pula, Umag, Buzet, Rovinj i Lovran, svaki s dvadesetak članova. Društvo je bilo ugodno i veselo, počašćeni smo domaćim specijalitetima kuće, a zabavljao nas je Trio Lipa, dio Udruge iz Buzeta.

CVIJET KAMELIJE NEMA MIRISA, ALI JE NJEZINA LJEPOTA JEDINSTVENA

Kamelija – mezimica vrtlara

■ Piše: Cvjetana Miletić

Kamelija, cvijet ljubavi i ljepote, simbol savršenstva i sklada, krasí mnoge naše parkove, vrtove i okućnice. Mašu nam i klanjaju se crvene, ružičaste, bijele i šarene cvjetne glavice gotovo iz svakog zelenog kutka Lovrana i Opatije. I ponosni smo na to što su kamelije prihvatile naše podneblje za svoju novu domovinu jer njihov je pravi dom daleka Kina. Pa kako su stigle u naš kraj, pitat će neki? A odgovor je veoma jednostavan: donesene su s ljubavlju. Kako?

Saski kralj Friedrich, onaj isti koga su svojedobno zvali Sretni kralj Saske i koji je kao strastveni botaničar proučavao biljni svijet Europe, u našim je krajevima boravio više puta o čemu svjedoči i kamena ploča na južnom vrtnom zidu Ville Valčić na Trgu slobode u Lovranu. Na ploči piše da se na tom mjestu 11. lipnja 1845. godine, nakon pješačenja na Učku, odmarao Friedrich II. August. Dakle, taj Sretni kralj Saske poslao je 1845. godine po bratu rano preminule Angioline Scarpa mladu biljku kamelije da ju njezin ožalošćeni suprug Iginio posadi u svom parku u znak ljubavi prema svojoj supruzi. Iginio Scarpa je to doista učinio i od tada kamelija ima svoj novi dom u Opatiji. Bila je to ona prva, koju zovu Camelia japonica, a čiji se mladi potomci lijepo njeguje po svim našim vrtovima. Zahvaljujući tom, sretnom i nesretnom činu, ovisi kako se gleda, Opatija sve više postaje Grad kamelija, a kamelije postaju sve više simbol Kvarnera.

Iako je od dolaska prve kamelije u Opatiju prošlo 177 godina, malo se zna o njenom originalnom značenju u prvoj domovini. U Kini se kamelije sade u vrtovima oko budističkih hramova i na grobljima. Kamelija je u toj dalekoj zemlji ostala simbol poštovanja preminulih, a u Europi ona je postala simbol ljubavi, strasti i nježnosti. Coco Chanel ju je stavljala na odjevne predmete kao modni dodatak, Aleksandar Dumas sin napisao je roman „Dama s kamelijama“, George Cukor snimio je istoimeni film u kome su briljirali Greta Garbo i Robert Taylor,

Elida Debeuc stavila ju je na prospekte Opatijske rivijere, a Jan Bernd Urban osnovao je prije 14 godina Udrugu ljubitelja kamelije „Iginio Scarpa“ u Opatiji, koja svake godine priprema Festival kamelija, a ove godine je to po četrnaesti put. Zahvaljujući entuzijastima koji su s njim započeli jednu cvjetnu bajku u Opatiji, bajka s kamelijama se nastavlja i sve je ljepša. U ovogodišnjoj su svečanosti bili polaznici vrtića, učenici škole, slikari, a vrtlari koji su kameliju proglasili svojom ljubimicom, dali su oduška i zasadili poklonjene i darovane kamelije u svim dijelovima parka. Zato donatorima upućuju posebnu zahvalnost, a svim našim domaćim uzgajivačima i ljubiteljima kamelija poručuju da aktivnost Udruge ne staje, nego se širi svake godine s nekom novom aktivnošću.

Na Festivalu kamelija teško je bilo odvojiti oči od prelijepih dječjih crteža, suvenira, fotografija grmova i primjeraka svežih cvjetova i reći koji je cvijet najljepši. Svaki je cvijet jedinstven u svojoj ljepoti. Pa jednako kako smo se prije 14 godina divili ljepoti grma kamelije naše lovranske učiteljice Marije Barišić, ili kamelijama iz Medveje gospode Marije Benko, tako nas je i ove godine oduševila kamelija gospode Alice Ležaja iz Lovrana. Ostali smo impresionirani velikim brojem različitih sorti iako znamo da ih je u svijetu nekoliko tisuća, ali samo znati ili vidjeti svojim očima te prekrasne cvjetove je posve drugačiji doživljaj.

Iako cvijet kamelije nema mirisa, njezina je ljepota jedinstvena. Smatraju je i najstarijim kultiviranim cvijetom na svijetu. Naša zahvalnost pripada Jirji Josefu Kamelu, botaničaru koji ju je donio u Europu, Sretnom kralju Saske koji ju je poslao u Opatiju, Janu Bernd Urbanu koji je osnovao Udrugu i napisao knjigu o kamelijama, te Udruzi i njezinim članovima na ljubavi za ovaj jedinstveni cvijet, a svima onima koji o kamelijama žele znati nešto više vrata ove Udruge uvijek su otvorena.

Lučica Mandrać treba spas

■ Piše: Radovan Trinajstić

Početak kalendarske godine u Lovranu je osnovana jedna specifična udruga naziva „Porto Lovrana“. Njeno osnivanje potaknuto je inicijativom vlasnika brojnih plovila s lovranskog područja. To se prvenstveno odnosi na one vlasnike čamaca koji imaju svoj vez u maloj lučici Mandraću, koji je stoljetni simbol Lovrana. Naime, Mandrać već dugi niz godina vapi za uređenjem. Prvenstveno se to odnosi na muljevito morsko dno. Za vrijeme većih oseka more se spusti do te mjere da dio čamaca ostanu doslovno na suhom. Posljedica je to višegodišnjeg donošenja mulja u ovu lučicu prirodnim procesom djelovanja mora i podzemnih bujičnih dotoka koji se slijevaju u nju. Nerješavanje ovog gorućeg problema uz ostalo kao što su: nered oko vezova, zastarjela lučka dizalica, neuređeni okoliš i sam prilaz lučici, prisilili su zainteresirane da osnuju ovu udrugu.

MORE I PLOVILA

Na osnivačkoj skupštini okupilo se tridesetak vlasnika plovila, a njima su se pridružili predstavnici lovranskog ŠRD „Zubatac“ i „Lovranske lantine“ koji su svesrdno podržali osnivanje ove udruge, budući da su njihove aktivnosti srodne, vezane uz more i plovila. Na skupštini je usvojen Statut udruge i izabrani su članovi Izvršnog odbora: Đani Filipaš (predsjednik), Denis Kalokira (tajnik), Valter Cergolj, Matija Čelhar, Neven Dusper, Ferdinand Pavlović i Nikola Franković. Novoosnovana udruga tako postaje središte djelovanja i okupljanja svih generacija s ciljem promicanje zaštite i održivog upravljanja prirodnim resursima i valorizacijom kulturne, povijesne i ribarske baštine na očuvanju lučice kao vrijednog povijesnog lovranskog identiteta i lokaliteta.

- Sve nas okupila je želja da kroz Udrugu „Porto Lovrana“ pridonosimo očuvanju ove lučice. Svi smo mi vezani uz more i očuvanje ove lučice, naročito njene sjeveroistočne kamene rive kao povijesnog spomenika koji zbog stalnog djelovanja „zuba“ vremena, a naročito djelovanja snažnih morskih valova ima za posljedicu višegodišnje propadanje. – rekao je o Udruzi novoizabrani predsjednik Đani Filipaš. - Globalnim porastom razine mora lučica postaje sve nesigurnija pa je svrha ovog udruživanja pokušaj poboljšanja i razvijanja boljih uvjeta upravljanja i korištenja lučice.

ZA NOVU LUČKU DIZALICU

Njeno proširenje prema sjevernoj strani te postavljanje nove, modernije i kvalitetnije lučke dizalice naprosto su potrebe današnjeg čovjeka. Za sve to treba poštivati mjere ekološke zaštite uz produbljene morsko dna što je u lučici jedan od prioriteta. Danas su u tu svrhu na raspolaganju europski fondovi koje treba kroz raspisane natječajne iskoristiti u suradnji s lokalnom samoupravom i lučkog upravom, u čijem se sastavu nalazi ova lučica. Na ovaj način mogla bi se osigurati toliko potrebna sredstva. Upravo zato će ova Udruga biti mehanizam dijaloga, povezivanja i poticanja na međusobnu suradnju institucija, a na opću dobrobit građana Lovrana. Stoga se pozivaju svi zainteresirani da nam se pridruže, da postanu naši članovi koji će svojim korisnim idejama i radom pomoći u rješavanju ovog dugoročnog problema u Lovranu, rekao je na kraju Đani Filipaš. Mjesto okupljanja članova Udruge na početku njenog rada je prostor „Lovranske lantine“ čiji su im članovi ustupili prostor i tako pomogli aktivnosti nove udruge.

Nije samo rigojanči...

Posebna poziv za posjet jednoj izložbi uputio nam je naš sugrađanin Gergely Agoston. Naravno, radilo se o posve neobičnoj ali zanimljivoj izložbi, koja je tijekom ožujka bila postavljena na postamentima na prostoru riječkog Korza. Autorica izložbe je lektorica za mađarski jezik na Filozofskom fakultetu u Rijeci gospođa Eszter Baričević-Tamasko, koja na Sveučilištu u Rijeci predaje mađarski jezik kao izborni predmet. Cilj studija ove profesorice nije samo podučavanje mađarskog jezika, za kojeg postoji sve veći interes ali i potreba s obzirom da sve više mađarskih gostiju dolazi na Kvarner, nego i približavanje mađarske kulture mještanima Liburnije.

Mađari su uvijek dragi gosti i Lovrana, uostalom Lovran je pobratimljen sa 17. okrugom Budimpešte, a prilikom dolaska gostiju ili neke službene delegacija iz bratimljenog grada u Lovran ili obratno, gospodin Gergely Agoston uvijek je dragocjeni tumač. I to je bio dovoljan povod da se pogleda ova izložba.

Izložba na Korzu nosi neobičan naziv „Nije samo rigojanči – Istaknute vrijednosti Mađarske“. Mnogi se još domišljamo onih finih kolača u kojima smo svojevremeno uživali pa su onda pali u zaborav. Sada će biti prilika da obnovimo sjećanja na njih, ali i uživamo u novim rigojančima. Već sam naziv izložbe kazuje da je posvećena mađarskim gastronomskim vrijednostima, ali i – kako je naglašeno na plakatima – da se mnogo toga još sazna a što nam se čini kao mađarski kuriozitet. Primjerice: koja je paprika najljuća, što se dobije u Mađarskoj kad se naruči gulaš, u kojem jezeru se može kupati i tijekom zime, kako su Mađari pomogli spasiti podatke s računala nakon napada na World Trade Center 2001., zašto Mađari nikad ne nazdravljaju s pivom, kakve veze ima Rijeka s Lančanim mostom, jednim od najljepših mostova u Budimpešti i razumiju li Mađari finski jezik...

Kako bi se ovaj nama doista tajanstveni jezik približio, na svakom se plakatu nalazi i nekoliko osnovnih izraza na mađarskom jeziku. Veoma domišljato.

Sredinom srpnja u suradnji s Veleposlanstvom Mađarske i Institutom Liszt – Mađarskim kulturnim centrom u Zagrebu otvorit će se i velika zajednička izložba Mađarskog državnog muzeja za trgovinu i ugostiteljstvo te Tehničkog i prometnog muzeja u Muzeju grada Rijeke, pod naslovom: „Rođenje moderne Rijeke“.

Izložba „Nije samo rigojanči – Istaknute vrijednosti Mađarske“ realizirana je uz pomoć Grada Rijeke, Sveučilišta u Rijeci i mađarskog Ministarstva vanjske politike i vanjske trgovine u sklopu projekta: „Gostujući profesori za mađarsku kulturu“.

Bilo je skromno, ali bilo je...

Epidemija koronavirusa i ovu je godinu uskratila Lovrancima karnevalska događanja koja su svojim uobičajenom karnevalskom ljepotom i nezaobilaznim šušurum uveseljavali brojne ljubitelje maskara svake zime. Tako je izostala velika i desetljećima prepoznatljiva i među maskarama posebno cijenjena maskarana parada, maskarani plesovi i dječja maskarana reduta. Ipak ne može se reći da baš ničega nije bilo jer su i mrvice maskaranih događanja zadržale karnevalsku nit ove stoljetne tradicije Lovrana i njegove šire okolice. Tako se sačuvala specifična kulturna baština ovog dijela Liburnije. Još u začetku priprema za karnevalsko doba „pusni judi“ ovog kraja, svjesni vremena i trenutka, planirali su neka prigodna događanja pod maskama. Međutim, trenutne mjere epidemijske zaštite primorale su organizatore na redukciju, iako su neke od njih imale svoju dugu tradiciju.

Gotovo bez obavijesti i medijske najave na Antonju 17. siječnja u Lovranu „pul maruna“ upriličeno je obilježavanje početka maskara. Iako bez glazbe i uobičajene podjele fritula i kuhanog vina, na gradski

stup je podignuta karnevalska zastava i Pust „Mikronić“, kejeg je uz pomoć svojih članova karnevalske grupe „Pešekani“ kreativno osmislio Ilan Viskić. Načelnik Općine Lovran Bojan Simonić je po običaju simbolično predao ključ Lovrana članici lovranske „Toronjere“ Lauri Miladinović, čime je općinska vlast prešla u ruke maskara do Pepelnice.

Nakon ovog maskaranog druženja na otvorenom prostoru uslijedili su karnevalski dani koji su u Lovranu protekli u znaku pandemije, mira, tišine i izostanku većih i zanimljivih maskaranih okupljanja. Nadamo se da će to biti posljednja takva zima i da će slijedeća godina biti vraćena „na staro“ kako bi ljubitelji maskara napokon dobili priliku bezbrižnog okupljanja.

Peto godišnje doba prolazilo je bez veće mogućnosti da se doživi karnevalski ugođaj i veselo raspoloženje. Jedino što je čitavo to vrijeme karnevalski ugođaj isticalo je bila ulična javna rasvjeta i dekoracija. Naznake nekih maskaranih događanja ostale su u nezaboravnim uspomenu kao stare fotografije u obiteljskom albumu koje podsjećaju na prohujalo vrijeme.

MAŠKARANA GIMKANA NA KAMENJARU

Da se baš stare užance ne zataru pobrinuli su se mladi članovi lovranskih karnevalskih grupa „Pešekani“ i „In bambo veritas“ koji su pri kraju karnevala uspješno organizirali maskaranu gimkanu na parkalištu Kamenjar. Tako se drugom izdanju u vožnji spretnosti motociklom pod maskama odazvalo 36 natjecatelja s područja Liburnije. Ovo natjecanje nije se rangiralo po klasama motocikala, već su natjecatelji bili podijeljeni u kategorije koje su odgovarale trenutku i vrsti natjecanja. Tako je na natjecanju najbrži bio Vedran Kukurin, najsporiju vožnju prikazao je Mauro Ćiković, a najmlađi natjecatelj gimkane bio je Niko Brnečić sa samo 8 godina starosti. Najstariji sudionik gimkane bio je Marin Mihočić. Najljepšu masku imao je Toni Ivanić. Uz dosta smijeha i zabave sve su to sa strane popratili njihovi prijatelji uz poštovanje mjera zaštite. Organizatori su prigodnim peharima nagradili natjecatelje.

MAŠKARANA DVADESETA „ZUBIJADA“

Dvadesetogodišnju tradiciju u svom jubilarnom izdanju „Zubijada“ je održala po hladnoći i jakoj buri na lovranskom mulu. Ovom maskaranom ribolovu hrabro se odazvalo 12 maskiranih malih ribara liburnijskog kraja u pratnji svojih roditelja. Iako je ulov bio slabašan, što je bilo manje važno, jer smijeha i zabave nije neostajalo. Najbolji ulov ribe imao je Petar Pobar iz ŠRK „Ičići“ s ulovljenih šest riba, a slijedili su Mihael Basan s ulovljene tri ribe, Antonio Blažić i Mihael Andrejević s dvije i Vita Bukarica sa samo jednom ribom. Ribolov se odvijao po sistemu „ulovi-izmjeri-pusti“. Najljepšu masku imala je Emili Uhač pod

nazivom „Lovranska dobra vila“. Drugo mjesto pripalo je Mihaelu Basan s maskom „Zečić iz Zaheja“, a treće mjesto je osvojila Leonarda Popeškić s maskom „Medvejski medvjedić“. Posebnu nagradu za zalaganje dobio je Hari Priskić iz SRK „Jadran“ Opatija. Svi natjecatelji su nagradeni karnevalskim i ribolovnim priborom. Ovo osebujno karnevalsko natjecanje završeno je uz druženje i prigodni domjenak u prostorijama organizatora, lovranskog ribolovnog društva „Zubatac“.

NA PUSNU SREDU POBIRAJU SE JAJA

Tradicija da se pobiraju jaja, koje maskarane grupe svojim obilascima domaćinstava na području lovranskog zaleda, održana je i ove godine. Domaćini su širokih ruku i otvorena srca pogostili maskare. Užanca je to koja se već godinama njeguje s posebnim simpatijama među maskarama.

VA DIM JE ŠAL MIKRONIĆ

Na blagdan Pepelnice ili Čiste srede, ove godine bilo je to 2. ožujka, po tradiciji zadnji je dan karnevala kada se spaljuje krivac svih prošlogodišnjih nevolja i negativnosti, a njih nikad ne nedostaje. Osuda i paljenje Pusta održano je uz nešto sadržajni program. Uz zvuke posmrtnog marša članova Puhačkog orkestra Lovran i brojnih ljubitelja maskara, Pust je u povorci sproveden kroz starogradsku jezgru do lovranskog mula. Uz simboličnu osudu maskarama je došao kraj. Ubrzo su plameni jezici preuzeli Mikronića, a zvuci popularne skladbe Toronjere oraspoložili prisutne budeći nadu da će naredna godina biti normalna i da će se obnoviti nekadašnji sjaj maskara.

Na snježnom vrhu Kilimanjara

■ Piše: Cvjetana Milić

Vaš pasanen smo broje pisali kako je član Planinarskega društva „Knezgrad“ Mirko Bjelan osvojio najveći europski vrh planine Elbrus. Potle tega, nećete verovat, poprti se j na još 17 vrhi planinskega lanca Prokletije i to na području Crne Gore, Albanije i Kosova. Na kraje ga j čekal put do vrha na kega je nekoliko let želel poč. I tako je potle dobre pripremi s drugemi planinari osvojil najviši afrički vrh Kilimanjaro va Tanzanije.

Da je Mirko poseban čovek ne treba ni reć. Planinari samo deset let i to od kad je šal va penziju i planinarstvo je postalo njegova vela jubav. Saki put kad gre va bregi se dobro planira, se proraćuna, fizički se parića i kad pride vreme za poč hiti rucak na hrbat pa put pod nogi.

I dokle se ćudin žeje da se neki poprti na Kilimanjaro, pred očijami mi se otpira spomen na stari film „Snjegovi Kilimanjara“, na Gregory Pecka i Avu Gardner; na jenu od prvih odgledaneh jubavneh štorij i prveh suz sporad rata i onega zaš je Gregory moral umret. Onako još nezrele divojćice kakove smo bile, ni pol nismo razumele, a posebne nismo znale da j Ernest Hemingwaj zapravo pisal o svojemu živjenju. I da mi ni Mirko rekala da se spravja na Kilimanjaro, morda se ne bin ni domislela kako smo potle filma plakale sporad Avi i Gregora. Sad mi misal mora poč va Afriku i videt kamo se to naš Mirko prtli.

MIRKOTU JE POMOGLA UČKA

Kilimanjaro je planina va Tanzanije, ka ima tri vulkanska vrha: Uhuru ili Kibo, Mawenzi i Shira. Danas je Kilimanjaro nacionalni park. Do vrha Uhuru pasa se najprvo skroz sela i nasadi kafa i banan, onda se prihaja va tropski del šumi va ken je ćuda divega blaga, treći del je moćvara, a četrti pustinja, ku se mora pasat da bi se prišlo do petega dela, do vrha kade su samo steni, sneg i ledenjaki. Na put su šli na početke drugoga meseca kada je tamo teplo, ma snega i leda na vrhe je celo leto. Drugi je mesec pul nas najzimeji, a tamo je najtepleji. Zato su baš dobro zibrali vreme. Na ov put ni šal Mirko Bjelan sam. Bilo ih je va kunpanije 16, od tega 7 z Hrvaskе, 2 z Makedonije, 3 z Bosne i Hercegovine i 4 z Srbije. Ono ća je za sakega planinara najvažneje treba se dobro fizički parićat. Mirkotu je pomogla Ućka, hodeć zgorun, hodeć zdolun, tećuć za nabit kondiciju, vježbat kad bi čovek najraje legal. Ni lahko, ale žeja je vavek jaća.

Krenuli su avijonon Zagreba za Dohu va Kataru, onda opet let do Zanzibara, pa do Tanzanije. Va Arushe su počinuli va hotele Venus Premiere kade su prespali. Judi su srdašni i seh pozdravjaju na svojen zajjike. Drugo jutro još se sunce ni pokazalo, a pred njimi je bilo šest dan hoda. Za početak kombi ih je dopejal do ulaza va Nacionalni park Kilimanjaro. Za poč nutra va park treba dobit dozvolu ka se plaća. Od tuda se daje gre samo hodeć. I smiron zgorun.

SRCE BRŽE KUČA

Za prit do vrha Uhuru (5.895m) zibrali su put ki se zove Maranga ruta al popularno Coca Cola. Negdere na pol puta je prvi kamp Mandara, a priroda okolo je prelepa, zelene šumi, potoki, slapi, pul njih klupi za počinut i ne oćuti se trud. Drugi dan se pride do kampa Horombo Hit. Po dreveh samo majmuni skaću i vrišću. Vreme brzo pasuje i tu se mora doćekat drugo jutro za poč naprvo. Sako toliko slikaju se za uspomenu. I za dokaz kade su bili. Treći dan od Horombo Huta do Zebrinih stena hodi se pomalo da se pluća navade na friži i reji zrak. Četrti dan je na rede alpska pustinja i dolazak va Kibo hut kade se ekipa spravja za najteži del. Va rucak se spravjaju stvari samo ke rabe, se drugo se pušća va kamare dokle se ne vrnu. Vavek nekeh mući visinska bol od ke najveć puti čoveka boli glava. Na put se gre jušto na pol noći aš treba pasat alpsku pustinju. Mrzlo je i još je škuro. Va pustinja raste samo mah i ka rožičica koj ne paći ni suša ni zima. Peti dan je. Se teže se diše, korak je se kraći. Srce brže kuća pa se više puti mora stat i počivat. Jedino visoko gore vide se svetla skloništa Kibo. Najteži del uspona ćeka ih kad moraju pasat kamenjar: Ni lahko ni hodeć poč do grebena kratera i prit do toćki ku zovu Gilman Point. Od tuda do vrha Uhuru diše se kot riba na suhen, z otprtemi usti. Na samenu rube vulkanskoga kratera dokle se sunce raja hodi se po snege. Belina snežna upija sunce. Treba stat, malo počinut, neš pojist, napit se vodi, stisnut zubi i poč naprvo. Naprvo do vrha. Još malo. Još korak po korak i na vrhe su. Malo smeħa, ka suza, lepa slika, fotografija za uspomenu...

OBED JE SE POPRAVIL

Planinari su arivali na Stelu Point (5.765m). Čestitki. Rano je jutro, dan lep s puno sunca i malo vetra. Treba se slikat za oneh ki su pomogli. Tako nastaju fotografije. Prva je sa zastavun svoje državi, onda su na rede zastavi donatori i zahvali sen ki su pomogli. A pomogli su: Grad Opatija, Općina Lovran, građevinska tvrtka „Resa gradnja“, Nikolas IM – proizvodnja i trgovina papirnate galanterije, Planinarsko društva Opatija i Planinarsko društvo Knezgrad z Lovrana. Posebna slikica sa zahvalun presednice Deliji Gagulić i tajnice Senke Kirša ke su pomogle prikupit sredstva za ovaj Mirkov uspon, a onda zahvala i medijima: Lovranskemu listu, Hrvatskom radiju 2, program, emisije Bombonijera, Lanterna magazinu i portalu Podučkun.net.

Vreme leti. Treba se parićat za spuščanje. Va Kibo hute ih ćeka obed i dve ure počinka, a onda spust do Horombo Huta. Prej spusta, za ne pozabit, parića se tanac seh vodići i osoblja, kanta se „Hakuna matata“ i hiti se zadnja oćada na snegon pokriven Kilimanjaro. Treba poč prema dome. Šesti je dan. Rešli su da će padat daž pa treba malo brže hodit. Sejeno ih je daž dotekal i zmočil. Obed je se popravil, a

kad su i certifikati podejeni, bil je red da i planinari neš svojega regalaju. Neki je na kup stavil neš od robi, neki štapi, ća ki ima i prez ćesa more, a Mirko se odrekal termosice. Se to te dobit drugi vodići i nosaći. Njini rabi, a naši te doma drugo kupit. Vrnjaju se va Arushu kade njini je parićana svećana večera, a Maasai su njini poželeti sretan polazak i pokazali kako zgleđa njihov tradicionalni ples.

Ostala su njini još dva dana Afriki i uživanja. Prvo su šli na safari da vide so divo blago kemu je Tanzanija dom, a onda su posjetili pleme Maasai. Povratak va Arushu je bil vesel. Drugi ih dan čekal Zanzibar pa Doha, pa Zagreb, pa Lovran.

Još ni Mirko zul ni gojzerice, a već je znal kamo bi otel još poč.

Kamo, pitali smo ga i mi? I doznali. Otel bi se poprtit na još dva najviša vrha: Kosciuszko va Australije i Aconcagua va Južnoj Merike. Pa... sretno, Mirko!

Godišnju nagradu za najbolju planinarsku web stranicu koju dodjeljuje Planinarski savez Republike Hrvatske dobio je Mirko Bjelan, član Planinarskog društva Knezgrad iz Lovrana.

U obrazloženju ovog vrhunskog priznanja piše:

Internetki sadržaji koje priređuje i uređuje član jednoga li-burnijskog planinarskog društva ogleđni su primjer dobre sustavne popularizacije planina i planinarstva. Taj Planinarski blog sadrži kvalitetne putopise i prikaze planine u Hrvatskoj i inozemstvu, fotografije i druge korisne i zanimljive planinarske sadržaje. U 2021. najbolja planinarska web-stranica je **Planinarski blog Mirka Bjelana**, člana PD-a Knezgrad iz Lovrana. Čestitamo!

Srećan Vazanj i mir va duše

■ Piše: Silvana Milotić

Vazanj je najstareji i najveći kršćanski blagdan. Malo ki zna da se j va rano kršćansko vreme slavil saku nedeju. Od sredini drugoga stoljeća slavi se jedanput na leto. Vazmene užanci počnu na Cvjetnicu ka pada nedeju prvo Vazma i počne Vela šetimana pripravjanja za ta veli blagdan.

Kako san videla va mojoj fameje i od svoje materi tako san i ja let i let tu šetimanu čistila kuću. Znela koltrini, oprala stakla, obašla saki kantunić da mi fameja Vazanj dočeka po užance va čistoj kuće. Skupa z decun san umesila pogači, oplela šišori i pipiće. Deca su se veselili, digovali krpju s šišori i pipiće da vide kako se diguju i željno čekali da se speču. Onda su se veselili kako su lepi. Si skupa smo piturali jaja, saki je zbral način pituranja ki mu se piježa. Ja san pero od travi stavila na jaje, zavezala s kusun najlon kalceti i kuhala z lupinami od kapuli. Kristina je kuhala jaja i stavjala ih va kupovni kolori pa na njih kolala naljepnicu. To je njoj bilo moderno, a Dragan je pitural jaja s pinelićin. Pomogal mu je i otac ki ima veći dar risanja. Dan prvo muž je skopal i očistil luk, a ja san skuhalo suho meso. Tako se j nekada delalo va sakoj fameje.

ŠTIMANO SE ŠLO NA BLAGOSLOV

Va pletenu košaricu se onda parićalo hranu za blagoslovit: pogaču, suho meso, jaja, luk i kilo soli da blagoslov podura čuda vremena aš se mislelo da je onputa i hrana blagoslovna. Košaricu se pokrilo s najlepšun rikamamun krpicun i štimano se šlo na blagoslov. Neč malo se j z vremenon promenilo, a za neš su krive samo leta.

Ovi dani trefila san na sred Lovrana Mirjanu. Nisan je čuda let videla pa smo se obe naveselile. Onako z nog smo se pogovorile: kako zdravje, kako deca, kako vnuki, čudile se kako smo va leteh, domislele se mladosti...

Ona je neč bez voji i bi rekli danas negativna pa da je malo razveselin san njoj rekla: „Ala, Mirjana, još malo pa ćemo za decu i vnuki peč pogači i piturat jaja!“

Ni se nasmela ni razveselila samo je rekla: „Neka peču i pituraju sami aš za niš nisu ti mladi zahvalni!“ Otela san pogovor obrnut na dobro pa san rekla da j dobro ča smo ih navadili čuda užanci i da je to naša vela bogatija. Na to je samo rekla: „Smo, smo, navadili smo ih, ma puli njih su užanci požmarele, još malo pa te bit raskosmane i parićane za va smeti!“

DEČJA VAZMENA BEDASTOĆA

Baš nikako da ju razveselin. Ta čas san se domislela jedne dečje Vazmene bedastoći. Bili su puli nas Emil i Loren. Prišli su za Vazmeni blagdani z Švedske. Kada san večer šla parićat hranu za blagoslov zadovoljno san gjedala lepe pogači. Prva ku san zela va ruku mi se j raspala, sredina njoj je bila zdubjena. Dobro da su dve ostale cele. Pitala san decu ako znaju ki j to storil. Si su mućali, prignuli glavu pa san njim rekla zač nisu pitali da njim odrežen. Manji Loren se j javil: „Mama ne pusti da jimo dokle se ne ohladi.“ A njim se j jilo pa su ju kako miši zdubli.

Vazmene užanci va kuće i za stolun su važne, ma još je važneje pripraviti i ugoditi svojoj duše. Kjeknut, prignut glavu, zlamenat se, spovedet se i grehi se oslobodit. Molit za mir va duše, to je ono ča čoveku vavek treba bil on mlad al star, živel va pasanin vremene, današnjim ale va budućnost. Molit da se rešimo oholije, zločestoći, delozije i seh poroki keh je na ovin svete se već i već.

Želin van srećan Vazanj i mir va duše ča je najveća sreća sakega čoveka.

Igralište u Tuliševici je prazno

■ Piše: Rita Linšak

Tu, u međuprostoru između dviju cesta, uz nekadašnju školu nižih razreda Tuliševice, igralište je prazno. A još ne tako davno školarci su trčkarali školskim igralištem u igri i uz brigu svoje učiteljice, meštrice.

Ima tu i nekoliko klupica, a na njima je pokrivač od požutjelih listova lipe. Iznad klupica su velike krošnje lipa i to ne malog broja stabala. Tih razgranatih pet lipa svake jeseni oslobadaju na stotine žutih listova i prepuštaju ih zračnim strujama. Većina listova završi u mokrim žljebovima kuća, na okolnim ravnicama ili uz Konzumove najlon vrećice bačene i zaostale na saminama i šumarcima. Neke će listove odnijeti šojke u svojim kljunovima, kosovi i sjenice da utople svoja gnijezda jer oni ne lete na jug. U jednoj šupljini stabla naselila se i vjeverica.

Kasno poslijepodne nestaje polako. Lipe kao da su me prikobile za tlo. Sjetila sam se nečega pročitanog u prošlosti. Stabla lipe su staroslavenski simboli. Uz njih su naši preci održavali obrede i prinostili žrtve. Lipe su drveće naših krajeva, nagrada za naša pluća koja vjetar puni

mirisom osobito ljeti kada u lipnju zamirišu cvjetovi lipe. Zimi miriše lipov čaj. Sada zatvorenim očima kao da slijedim mirise davno ocvalih cvjetova, pa mi koraci zapinju u gomile lišća koje je vjetar složio na kup. Ove godine dvorište i igralište nitko nije pomeo. To je tragedija lišća. Ostat će na tlu da ga zima preuzme i dopusti vjetru da odnese oštar miris truleži u tišinu.

S proljećem vratit će se djeca na igralište. Djeca i njihovo ubacivanje lopte u improvizirani koš i pucanje u nezaštićene golove gdje lopat preleti i gol i ogradu i nadaleko se otkotrlja niz ulicu, a glasovi djece odjekuju: neee! Treba otići po loptu.

Ali nastava u školu se neće vratiti.

Prazna igrališta, zapravo sva igrališta, bila ona prazna ili puna su naša zajednička imovina. Nama samo nedostaju neki začini svakodnevnog života ili pameti da vratimo djecu na igrališta. Možda nam u tome pomognu novoprolistane lipe, poneki udar bure ili dva groma iznad Učke.

Ona – lovranska nevesta, on – lovranski zet

Sunce topli kako da smo va aprile, mami da budemo vane i uživamo. Gren zdolu na mrkat, a Bruno mi gre sprotu. Baš dobro, sada ću ga pitat! „Bruno, koliko treba mićin divin praščićun da narastu, da ih materi ne moraju branit? Strah me je hodit po šume od kada je na Dobreće divi prasac napal čoveka.“ „Znate ča, ću zet pušku pa ćemo poč skupa.“ rekao je i nasmel se, pa mi je storil mot da počekan i zel mobitel. Čujen da govori: „Čuj Bruna, jedna ženska ima strah divih prasci, a još više poč s manun va šumu, biš šla ti š njun?“ Nasmeli smo se i dan je lepo počel, a to zlata vredi.

Ni pasalo čuda vremena trefila san i Brunu. Čeka brata pa smo šle na kafe. Va pogovore san ju pitala isto ča i Bruneta na ča mi je ona rekla: „Ne treba imet strah divih prasci ako znate kako se oni ponašaju. Oni vavek beže od judi, opasna je krmača ako čovek pride mej nju i mladi. Kako saka mat i ona brani svoju decu. Va vreme kada ima mladi treba hodit po šume nastojeć da blago na vreme čuje čoveka i zapeje mladi na sigurno.“

Z Brunun san dočekala i Bruneta, ki je s nami sel, naručil kafe pa san pitala:

* Ča bite Vi rekali za napad krmači na Dobreće?

- To je jako retka situacija i novinari su se zaspravje poigrali z besedami ale su dobili krive informaciji. Lovac san celega živjenja, poznat blago i mislin da je čovek ne otejuć prišal mej krmaču i mladi. To je jako krepko blago ko se j zaletelo sun forcun va čoveka. Ne moren verovat da su se vajali i tukli aš krmača nima kjovi. Ako je imel kjovi onda je bil samac, a on ne napada. Morda je to neka nova sorta veptra, morda zločesti klon, a morda moderan otac ki čuva svoju decu. Jedno i drugo je teško za verovat.

ZVUKI PRIRODI

Pa pitan Brunu:

* Kako to da ste oba lovci?

- Od kada pametin moj otac Milan je bil lovac. Hodil je s puškun va šumu, a naša mat Marija je bila s nami doma i nadala se da će otac neš ulovit na svoje veselje i za korist cele fameji. Živeć va šume zavolela san ju i upoznala se opasnosti i koristi ke se moru z nje zvuć: odstrelit zeca za gulaš, nabrat lukiči, šparugi, marun, drenjuli, šipak, rožice... Bit lovac ne znać ubijat blago kako čuda od njih misli, a jako je grezo za čut. Lovac nosi va šumu blagu turkinju, kruh i sol, pazi da je šumsko blago zdravo i obavješćuje nadležne. Odstrel je držanje broja divljači pod kontrolun va prirodnoj ravnoteže. To se dela kada i koliko puste stručni judi ki brinu za život divljači. Kada gren va bošku z misli se vrnjuen va moje lepo djetinstvo i uživan. Malo ki zna uživat kad nasliša zvuki prirodni. Seden, zapren oče i naslišan, palo je pero od grmića, od jesena, grančica...Tić na tleh šuška, brči kebar, črči črčak, zuji komar okol uha samo nikada ne moren čut krpejicu.

* Koliko let ste imeli kada ste s ocun šli va lov?

Bruno mi poveda:

- Sada su drugačja vremena i novi zakoni zabranjuju decu vadit lovačkemu znanju. Mane je kada san imel 10 let otac počel zemat sobun, vadil me j prepoznat tragi, mirovat i mučat kada je to bilo potreba, a puška je bila moja vela želja, ku se ni smelo tikat. Hvala Bogu, ni bilo mobiteli ki današnji dan čoveku nigdera ne daju mira. Tako lepo se domišljan kako je Bruna, kada je malo narasla, otela poč s nami. Otac

njoj je govorić da je mića i da ni kapaca hodit. Tekla je okole stola koliko god je brže mogla da mu pokaže da more. Kada smo šli ča čuli smo je vaje puli Fileti kako plače na vas glas, a ja san se štimal da san velik i da moren hodit pa gren z ocun va lov. Bruna je počela hodit s nami isto kada je imela 10 let. Trebeda je to po mišjenju našega oca vreme kada je otrok zrel da more poč š njin va lov.

LEPOTA DIVEGA BLAGA

* Vi ste člani LD Perun Moščenička Draga, ča ne?

- Ja, prvo je bilo LD Kobac, a lovište je bilo od lki do Brestovi, pokle su, bi rekli danas više snage, odlučile da to budu dva lovišta pa je 1995. leta nastalo LD Perun. Našli smo se va muke, mi smo Moščeničani po rojenju, a Lovranci po živjenju i ča sada? Odlučili smo se za Moščeniščinu radi spomena na našega oca, ki je tamo lovil više od 40 let i boje poznamo tereni.

Bruna dobro pameti, ni pozabila ni datum kada je osnovano lovačko društvo va Moščeničkoj Drage. Otela bin pitat, a ne znan je to za pitat ale ne. Ma ću pitat pa boh!

* Ki je od vas dveh boji lovac?

Dobro san mislela, je za pitat ale ne? Oba misle, pogjeduju se i ne znaju kemu je za govorit. Bruno govori: - Ni to lahko reć ki je boji lovac... A Bruna je vaje prezela besedu: - Ča ni lahko tr znaš da se gjeda po medajah pa reći šteto neto, ča je pravo neka bude i vragu pravo, bi rekla naša mat! Pa je Bruno nastavil: - Ako ćemo gjedat po medajah san ja, iman dve srebme i jednu brončanu medaju za prasci, a i prvi san va lovačkin društve ki je odstrelil divokozu. Bruna je odstrelila drugoga jelena va LD Perun. Ona van je onako prava ženska duša uživa gjedat lepotu divega blaga va šume i ukrasneh rogi s kemi se ponosi. A i sama van je povedela kako zna uživat va prirode. Bruna ima odlikovanje Hrvatskega lovačkega saveza za zaslugi i aktivnosti drugoga reda, a ja prvega reda i ponosni smo aš ni lahko to dobit.

* Imate morda još ča za reć?

- Iman ja! Prišlo je neko čudno vreme va kin se čuje čuda grdega, a malo lepega. Se životne situaciji smo moja sestra Bruna i ja složno rešli. Želin to reć zato aš me to jako veseli i žal mi je seh ki to nisu mogli...

Na kraje moran i ja još neš reć: Bruno je rojen 1952., a Bruna 1957. leta, rasli su va Rošičeh ki su više gore va boške mej Sv. Jelenun i Moščenic. Mladi su s kurijerami hodili Opatiju va školu i Lovran va kino. Bruna je upoznala Lovranca Elvia, jubav je prezela njega, a ona njigovo prezime. Sin Claudio i njigova Jasmina su njin darovali unučicu Monicu, ka njin je velo veselje.

Bruno je upoznal Lovranku Jolandu, ku od vavek si zovu Joli. Jubav je i njega prepejala va Lovran samo dve leta pokle njigove sestri. Imaju dve hćeri Marinellu i Patriziu. Marinella i njiji Željko imaju hćer Eni, a Patrizia i Vedran dve hćeri Emili i Viktoriju. Bruno je rekali da je va kuće veli šršut i velo veselje kada se tri pridu h njin i da bi rad još ki put bit nonič kada je to tako lepo.

Na znanje i ravnanje onen keh se to tiče.

Ne delan za potrebu, delan za zdravje

Ki redovito čita Lovranski list zna da je frizerka Eleonora Abram Nori jako lepo pohvalila svojo, bi danas rekli, mentorico, a kašneje i gazdaricu Marijuču Randi. Ni pasalo puno vremena pohvalila ju je va isten liste i Martina Jedriško, vlasnica frizerskega salona Stella. Jedan dan san puli Konzuma trefila Alenku Brubnjak s Tuliševice ka mi j rekla: „Gren do Marijuči da ju malo vidin, nosin njoj rožice da ju razveselin. Znete ona me je 50 let plela, jako je draga ženska pa smo postale prijateljice.“ I to je bilo jušto dosti da gren i ja h Marijuče.

Znan da je sako jutro va butege puli farmacije. Kurijoža san upoznat žensku ku se tako hvali.

* Dobar dan, gospa Marijuča, kako ste ča?

- Nikad boje.

Videla je da san se inkantala, navajna san da se judi smirun tuže... pa j Marijuča brzo nastavila.

- Verujte mi, nikad boje. Niman vele brigi, zdrava san, nisan lašna ni žejna, bosa ni gola, a okol mane je čuda dobreh judi i niš mi ne fali. Ne delan za potrebu, delan za zdravje.

Lepo je pogovorit se s tako pozitivnun ženskun pa san ju pitala.

NE MOREN MIROVAT

* Vi ste po struke frizerka?

- San, ja. Najprvo san imela frizeriju pul današneja restorana Kvarner na mule, pokle va svojin prostore tamo kraj današnje butigi Missy. Prostor je bil moj od 1970. puneh 49 let. Zgora je bil frizerski salon, a zdola butik i krojački salon s najbojun šilicun od Puli do Reki. Flavija je bila puna idej i imela zlatne ruki. Pokle butika je tu bila seme-nama i prodaja keramiki za lepo videt. Prišla je potreba da se prostor uredi, prodala san ga i znan da san dobro storila. Nisan imela ni malo voji za čapat se dela kako ča j renoviranje. Kako ne moren mirovat, ovde san oprla butegu. Čuda puti su mi judi rekli da san stvaralački tip, trebeda imaju pravo. Znete, ja san napunila 83 leto, a va penziju san šla z 54 leta staža i iman dobru penziju. Celi staž san delala kako frizerka, a kako san već povedela, imela san i butegu. Moren se pohvalit da san imela celo živjenje retko pošteni judi, ki su za me delali. Prva otročica ka j pul mane zučila zanat je Nori, ku iman rada kako da san ju ja rodila. Bila je s manun 20 let, se dokle ni oprla svoj frizeraj. Se druge frizerki su bile po 10 let. Po tin se vidi da su bile kako Bog zapoveda, a da nisan ni ja bila slaba gospodarica. Ča ne?

* Za Vas se reče i da ste Kvarner opskrbila s frizerkami, je tako?

- Ma ni to baš tako, pul mane je zučilo zanat čuda od njih. Bin ih nabrojila, ma neću, me je strah da ku pozabin, a to bi me jako bolelo.

NAJLEPŠE OBUČENE

* A kako ste ono razveselila svoje delavice pred jedno Novo leto?

Na to se je Marijuča nasmela i počela veselo povedat.

- Va to vreme su pul mane delale Nori i Jadranka. Delajuć se vavek neč poveda i dozna. One su namislele poč Moščeničku Dragu na doček Novega leta i naručile su sviti z Belgiji. Četiri dani do starega leta, a sviti još nisu prišle. One su se pojidade, ča sada? Pitala san moju Flaviju ako more ušit dve lepe vešti va tri dani i ona je rekla da more. Ni bilo ča čekat, taksi me j pejal va Trst, kupila san dva lepi materijala i zajno smo šli nazada. Nori i Jadranku san poslala Flavije da njin zame meru. One su se jako veselile, a ja san uživala gjedat ih. Prišle su mi čestitat Novo leto, onako krepko su me stisnule i bušnule, a potle blagdani su mi rekli: Verujte, Marijuča, kada smo prišle va salu hotela Marina se glavi su se obrmule, si su nas inkantano gjedali, bile smo najlepše obučene. Hvala, hvala Van Marijuča! Da ni bilo Vas ovo leto nan ne bi bilo tako lepo počelo. Nori je imela zelene, a Jadranka narančaste sviti od dobrega materijala, ušivene po zadnjaj mode tega vremena. Znete plaći su bile kako sagde, a ja san ženskice ke su pul mane delale vavek čutila kako da su mi del fameji, zato san ih nastala na neki način razveselit i dodatno nagradit. Ovi dani san bila va salone Stella. Salon zaspravje lepo zgjeda, a Martina ka je jedna od mlajeh mojih učenic ima dosta dela i to me veseli. Ma ne da me samo veseli, nego se i štiman. Znači da san ju dobro delu navadila... ha...ha...ha...

PRAVE VREDNOSTI ŽIVJENJA

* Sada ste butigerica?

- Znete, čovek mora se dokle god je živ neč delat i skrbet da ne zaruzinaveje. Zadovoljna san prit va butigu gjedat kako mi je lepa, dočekat kega ki bi ča kupil, pogovorit se š njin. Vesele me i oni ki pridu samo gjedat i niš ne kupe. Ne haptin da moran čuda prodat, ni mi za potrebu. Kako vidite iman va butege više tega za ponudit: lepu keramiku ka more bit za lepo videt i za korist va posebnih prilikah, iman rastuće rožice i umjetne za oneh ki vole delat sami trajni aranžmani, a iman i storeni aranžmani od umjetneh rožic.

Gjedan veće i manje zdeli, ovali, pijati... Najviše mi se piježa ov, ne već ov... Teško se j odlučit mej velun ponudun. Piježaju mi se suncokreti, sinboli forci, krepko drito stoje i obrču se prema suncu, izvoru živjenja. Sigurna san da saki more ovde nač neč ča će ga razveselit, ale ča će regalat nekemu kega ima rad. Namislela san poč doma, a jedna difenbahija me mami svojun lepotun, kako da mi se nudi.

Pozdravila san gospu Marijuču, partila i mislin... Bože moj, kako ta ženska zna prave vrednosti živjenja. Čuda nas bi trebalo ju zet za primjer kako miset, delat i živet da ča duže budemo živi i zdravi. Ja, i zadovoljni. A ona neka i daje, magar do stote, širi svoju pozitivu po Lovrane!

Da se ne pozabi naša starina

Sunce se na vrh brega fermalo. Teplo i zlatno pozlatilo je si umejki po keh se žute sopelice, kot da nan se ponujaju i smeju. Nekad smo pobirali te žute trunbetice, mladi ih zovu jaglaci, i va njih žutu rožičicu smo puhali kot na sopelico, a onput smo se štimali ke-mu lepje sope. Nikad jih nismo pobirali za va važ aš imaju kratki repić i nisu od duradi. Najlepje ih je videt kad na umejke cvatu onako na busi, kako su se sami od sebe rastolili. To je najboji senjal da je mlado leto arivalo. Zgor njih grmi i maruni još spe. Mi gremo napoprek po starinskih škalinah pa sledić nazgorun se po ceste do kuće va koj bivaju Miloslava i Mladen.

Mladen, gospodar od kuće, je šal pasa rasteć, a Miloslava, gospodarica od kuće, je storila štrudel i kafe pa smo se mogle lenit i čistit dokle se Mladen ne vrne. Bilo je to najlepjo vreme za jedan pogovor bez preši.

* Miloslava, imate tako milo ime, ma čigova ste?

- Moj tata je bil Milan z familije Mandini, a mama je bila Danica z Kožuli. Mama je imela 18 let kad se oženila za tatu Milana i rodili smo njin se ja i moj brat Vojko. Živeli su kako podstanari i kad je mama imela samo 28 let ostala je udovica. Sama nas je othranila, odgojila, školovala, kuću ozidala i pazila nas. Nažalost, Vojko već ni živ, ni mami ni, a celi je život delala kako sobarica po hoteleh, da nan dece niš ne fali. Dala nan je čuda jubavi i bili smo zadovoljni.

NEŠ POJIMO MI, NEŠ SRNI

* Onda je prišla škola?

- Je. Deca brzo odrastu. Prva četiri razreda storila san va škole Tuliševica, onda do osmega smo hodili va Lovran, srednju ekonomsku san finila v Opatije, a I. stupanj Ekonomskoga fakulteta v Reke. Delo san vaje dobila va Rafinerije nafte v Reke i tu san bila do penzije. Bili smo dobra kunpanija i delo mi se j pijažalo pa je va to vreme bil gušt delat.

* Kad divojka odraste, trefi onega ke-mu je namenjena. A ki je Van bil namenjen?

- Od otročice do divojki pasa malo vremena pa san već mlada, a imela san samo dvajset let, trefila mojga Mladena. I ča da rečen, oženili smo se, prišla san za nevestu Cintovin i tu smo z roditeljih storili ovu kuću va koj sada živemo samo Mladen, ja i dva maška. Naš sin Dražen biva na Zahejeh sa svojun Dajanun, a od pred šest meseci imaju i miću Petru, našu unučicu ka je va naše famaji prnesla puno radosti. Okol kuće je vrt za posadit kumpir, kapulu, salatu, broskvi i se neš od zelenjavi. Neš pojimo mi, neš srni... Mladen voli nastat trsje, voli kopat i se delat po starinsku, da se ne pozabi nekadajni mod življenja i nekako, rekla bin, da bimo oba oteli da se naša starina od mesta Lignja ne zatara.

* Već više od petnajst let Vi ste va Udruge „Ognjišće“. Ki seh vas tako še-sno na kupe drži?

- Od početka tu su bili Ivanka Turković i Đino Martinić. Reče Đino da je Ivanka bi-

la električna lokomotiva, a on parna, pa su te dve lokomotive povukle seh nas drugeh. Onda su oni misleli da bi bilo dobro storit va Lignje jenu udrugu, a tu je već bilo i judi ki su počeli spravjat se staro ča se počelo othičevat s kuć da bi se moderneje živelo i vaje se storila kunpanija va koj su bili Ivanka i Nino Turković, onda Ivanka Mihalić Frankina, Darinka Škobričeva, Eda Pičićina, Nada Đinetova, Nada Bibičeva, Jelena Tesarik, a tu san bila i ja. Onda je Đino namutil Azelu da nan bude prva tajnica i storili smo udrugu. Nazvali smo ju Ognjišće. Seh nas je to ognjišće spamećevalo na naše stare kuće va keh su nekada zaspravje bila ognjišća. Sada ih više ni pa ovi mladi i ne znaju kako je ono nekada zgedalo. I udruga se kako na filme razvijala daje...

DOTA OD NAŠEH STAREJEH

* Ča se delate va Udruge?

- Počeli smo skupjat se ča su neki othitili aš da njin to više ne rabi. Stare su se stvari nahajale po bajah al kraj njih, na rube leh, othičene va konobah al na šufiteh. Bili smo tako veseli kada je neki našal i prnesal ku stvar. Misleli smo da smo spasili baren neš za ča bi bila vela škoda da se zgubi aš saki je taj stari predmet dota od našeh starejeh. Onda su i drugi počeli gledat ča imaju va kuće, na šufite al va konobe i ča njin je odrabilo pa su namesto va baju prnesli va udrugu, a mi si srećni zapisali smo se ča je neki prnesal. Spasili smo velu etnografsku vrednost našega kraja. I to je danas zaspravje dota od Lignja. Nismo misleli

da ćemo tega toliko nabrat. Misleli smo storit, onako va toj jenoj kamare ku smo dobili na uporabu, neku miću etnografsku zbirku, više za naši judi i decu da vide kako su živeli njihovi noniči i noni, a kad tamo...

* Koliko eksponati već imate?

- Koliko ih imamo? Nekoliko stotin. Stručno ih je popisano i stavno va registar, ako se ne varan 278, a imamo ih još toliko i više, keh još treba stručno opisat. To ćemo morat storit aš smo pred malo dobili od Ministarstva kulturi rešenje da je zbirka kulturno dobro... Sad bi nan trebalo malo više mesta aš si eksponati, sad ih moramo i stručno zvati, moraju bit lepo postavni da ih se vidi i prezentira onen ki pridu videt našu etnozbirku. A takoveh gosti, prijatelji, posjetitelji, domaćeih i straneh je vaveki.

* Sada se dela i monografija od Vaše udruge?

- Ja, pri kraju je. Oteli smo da se zapiše se ča smo storili va oveh 15 let pa da oni mlaji znaju kako se nekada na Lovranščine živelo i ča se delalo... I da nastave naše delo...

NAJBOJA VAZMENA POGAČA

* Neka udruga stori jenu stvar pa to dela čuda let, a vaša Udruga sako leto zmisli neš novega?

- Niš nismo zmisleli, samo smo obnovili ono ča se nekad delalo i storili neš ča je bila naša starina ka se z vremenun zapustila. Tako

smo obnovili dva naša najlepša kalca, a bilo ih je nekada osan. Morda će se još kega, nikad se ne zna. Va etno-zbirke se je više eksponati pa imamo ča i pokazat, od speglane i rikamane ženske doti do žrvi, napi, špargeta kozice i posudi za kuhat na ognjišće, se sorti orudja za muška dela, pisma, slik, očenaši, molitveniki, knjig... ma sega česa ne bi bilo da nas naši judi nisu podržali i pomogli. Sad nas je va udruge trejsetak i saki rado pomore kad zatreba. Već par let leto pošnemo sa Samnjun od rožic. Za Vazanj imamo natjecanje Najboja vazmena pogača. Pul nas je vavek bila pogača. Onda za Rokovu imamo natjecanje za Najboje skuhanu kiselu repu s fažolun, pokle pride Martinja va Lignje, a mej ten je Učkarski samanaj, pa ka

izložba i ko putovanje za nagradu aš va našoj se udruge se dela volonterski. Radi bimo da pride i ki mlaji, da nas bude više. Za sako druženje storimo čuda domaćeih kolači i razneh slastic pa bude veselo... Jedino nas je ove dve leta korona malo hitila nazad, ma i za to smo vreme bili aktivni aš vavek treba neš očistit, neš oprat, popeglat, popravit, posložiti...

* Liganj ni više samo mesto kade se parića Marunada, nego je Liganj obogatel i turističku ponudu Lovrana?

- Nadamo se da je. I to nan je najlepša nagrada za se ča delamo. Va petnajst let pomogli smo da se ne pozabi sto let naše povijesti.

Ča čovek dava od sebe, to mu se i vrnja

■ Piše: *Silvana Milotić*

ZDENKA RUBINIĆ, MOJA DOBRA SUSEDA

Morda mislite, ča ta ženska piše nemotariji, tr si imamo susedu. Ne jenu, dve, tri pa i osan, ni to neko čudo. Istina, ni nikakovo čudo, ma retke su kako ča j moja. Suseda ti more bit prijatelj, veselit te, a more bit i paklena. Ako ste gjedali emisiju „Susjedi iz pakla“ znate na ča mislin. Moja suseda je posebna, Bog njoj je dal poseban put majčinstva, Bog dal a ona z jubavju prijela. Danas je zela malo vremena pa sedimo pul kafa. Poveda mi da misli poč va penziju. „Ni to još za vas,“ rekla san njoj i verujen da iman pravo. „Bome je, rojena san 1961., iman 61 leto, a iman i 37 let staža, samo se treban odlučit pa čemo moć već puti ovako posedet.“ rekla mi je moja dobra suseda Zdenka Rubinić.

* **Leta brzo pasuju, ča ne?**

- Bome daju! Kako da san čera tekla sa sestrun Nevenkun i bratun Brunetun po lešinah i prtla se po črešnjah dokle su mat i otac delali po kanpanje. Nevenka je stareja, bila mi je uzor; kako bi se danas reklo. Bruno je mlaji, ma od mičega je pravi muški, ki nas je po potrebe branil. Hodila san školu va Lovran, bili smo prva generacija va novoj škole, štimali smo se. Za tin san finila Opatije hotelijersku školu. Medveje va turističkin san kratko menjala Vandu, kada je bila na porodajnen. Pokle tega san počela delat na uprave od hoteli va Kvaner Exprese. Sada sj to Liburnija Rivjera Hoteli. Tamo san 37 let i od tamo ću poč va penziju. Va hip san postala divojka. Kada san imela 23 leta san se oženila misleć da je celi svet moj. Rodila san Leonarda, pokle leto dan i Martinu, kada je mej decun tako mića razlika odgajate ih kako da su dvojki i zaspravje su me delali srećnun.

NESREĆNA BOL

Čovek jedno planira, a čuda puti pride ono čemu se ne nada i ne želi. Život me ni gladil, jubav mi se j zbersila i ostala san sama z decun i sekrvun za ku moren reć samo lepe besedi, čuda mi j pomogla. Vaš sused Tone je ostal sam z decun. Njigovoj žene ni bilo sujeno da čuda vremena goji svoju decu, nesrećna bol ju je prerano zela. Poznala san ga onako po vište, Kada smo se trefili vavek je imel neć za reć... Jedan dan mi je rekal: „Zdenka, ča misliš o temu da našu decu poberemo na kup i budemo jedna malo veća fameja?“ Nasmela san se aš san mislela da škerca. Se gušće smo se trefili, a ni dan danas ne znan je to bilo slučajno ale me j počekeval va zasjede zad zida.

Smeje se Zdenka, a bome i ja, ženska zna škercat. Nastavila je povedat.

- Vreme dela svoje, počela san i ja mislet... Na kraje smo se složili da bi bilo pametno provat, morda će nan zaspravje bit skupa lagje. On je pul sebe storil mesto za moju hćer, a ja san njigovu decu prijela kako da su moji.

* **Koliko let je da ste Luke i Filipu postala pomajka?**

- Bome već 26 let, dobro ste rekla da leta brzo pasuju. Kada san tu prišla Leonardo je ostal Opatije s nonun Liljanun i noničun Antetun da ne ostanu sami i žalosni. Martina je prišla s manun i ni bilo večeh problemi, deca su se brzo složili, a to mi je bilo važneje od sega. Leonardo je gusto prihajal, bila san zadovoljna. Deca po dečju, morala san i ja ki put prerezat i ni mi to bilo teško aš su si

imeli svoje mesto va mojin srce pa san lahko to storila po pravice. Znate Filip me je poznal boje od Luki, bil je manji i otac ga j sakamo pejal sobun pa me je i lagje prihvatil. Luka me j s početka gjedal pun brigi i domišjan se kako san mu va očah počela videt promjeni, bili smo se boji i boji prijatelji. Prvi put san znala da san na dobrin pute ča se tiče deci kada su mi čestitali rojendan i dali regal kega su si skupa kupili. Odahnula san.

* **Sada su si zreli judi!**

- Najstareji, moj Leonardo Juraga, biva sa svojun Mateun na Pobreh, Luka Bučević i Dijana z decun Samantun i Leonardun su v Reke, Martina Juraga Kovač, Marko i mići Vid na Srdočeh, a najmlaji Filip Bučević je s nami i dobro da je aš da ni bimo se čutili stareji nego ča smo. Niki od njih ni ostal bez zvanja, delaju i nisu potrebni naše pomoći, a to je vela stvar va današnje vreme. Znate kada je kemu rojendan i kada se si skupimo nas je čuda i vavek mi pade na pamet misal ku rečen Tonetu: „Tone, vidiš decu smo stavili na dobar put i imel si pravo, bilo nan je lagje skupa. Ne bi bilo lahko da nismo nastojali se mej sobun razumet, čut, ugodit, pogovotit se... si smo se trudili“.

VELA ISTINA

* **Znan da vas Luka i Filip vole i cjene, kako ste to uspjela?**

- Znate, kada san prišla, nastojala san za njih imet vremena koliko got njin je rabilo. Bili su dosta veliki da očute koliko njin mat fali, a premići da moru razumet. Povedali smo o semu kada god su za to imeli potrebu i njegovala san njihovo domišjanje na mater. Ja nisan prišla da njin zamenin mater, to niki ne more. Prišla san da nan sin bude lagje i lepše. Nisu samo oni na dobitke, na dobitke san i ja, ča čovek dava od sebe, to mu se i vrnja. To je vela istina od živjenja.

Zdenka je vredna ženska, kada ima vremena sadi i presajuju rožice i vidi se da ju to veseli. Ni njoj teško se ponudit ako van ča rabi... Trefila san ju jedan dan na mrkate i rekla mi je: „Znate da san na čude, Filip tako slabo ji pa se mislin ča bin parićala samo za njega.“ Evo ča ti je mat! Po lete smo zad kući na škalinah sedeli Filip i ja, a Zdenka je nosila va bidon smeti, rekla san mu: „Filip, sam Bog van je poslal ovu žensku.“ Rekal je: „Ja, to je prava istina.“

* **Zdenka, će van bit štužno va penzije?**

- Nasmela se j i pitala: „Rečite vi mane, kako more bit ženskoj štužno? Sada mi je saki dan prekratak, a kako mi se para bit će i va penzije. Računan sako malo poč do deci, ča već puti h matere, ka ima 91 leto, znate kako smo obe vesele kada smo skupa. Vreme je da i ja šećen z mužun po Lungomare. Tone je trener deci bočari Lovrana, uživa va tin, a deca ga imaju radi i govori se da je va tin jako dobar. Pa ću poč š njin pa turnireh, neka mi bude vesel. Postoje dragi judi va veleh leteh ki mi reču: „Da si baren va penzije, biš mi pomogla...“ Bin rada, pa morda i ću. Bome iman va plane i poč na mul leć na debeli šugaman, niš ne mislet, samo teplit penzinersko telo, neka i ono uživa, tr je zaslužilo.“ Rekla je Zdenka, koj želin veelu penziju i neka ju koristi zdrava i vesela čuda, čuda let. To je, bome, i zaslužila.

Boćarski klub Lovran dobio vrijednu opremu

■ Piše: Radovan Trinajstić

Boćarski klub Lovran u ožujku je primio veću donaciju od strane Hrvatskog boćarskog saveza vrijednu 17.000 kuna. Ova vrijedna sportska oprema namijenjena je za redovnu aktivnost boćara mlađih uzrasta, a sastoji se od 4 kompleta garnitura boća, 4 boće za tehničko izbijanje boća s pripadajućim gumiranim tepisima za brzinsko i precizno izbijanje. Svečano uručenje donacija upriličeno je u vrijeme održavanja boćarskog prvenstva kadeta Hrvatske u Boćarskom domu na Podvežici. Tom prigodom donaciju je osim lovranskog boćarskog kluba primilo još 11 boćarskih klubova Hrvatske, koji u svom sastavu imaju mlade boćare s kojima održavaju redovit program osposobljavanja. Uručivanju donacija prisustvovali su predsjednik HBS Denis Peršić i rukovoditelj sportske komisije HBS Dino Blečić. Svoju radost i veliko zadovoljstvo na primljenoj donaciji sportske opreme nije krio ni predsjednik BK Lovran Anton Bučević.

Dobivena oprema uvelike će pomoći u radu s najmlađim kategorijama boćara u lovranskom klubu koji već dugi niz godina osposobljava mlade boćare i tako vodi vlastitu brigu o sportskoj budućnosti kluba. Dokaz toga su i nekolicina mlađih boćara, koji su stasali u ovom klubu i do sada ostvarili zapažene sportske rezultate, a svoja prva boćarska saznanja su stekli upravo na lovranskom „jogu“.

Predlaganje sudaca porotnika za mladež Županijskog suda u Rijeci

Općina Lovran je pozvala sve zainteresirane na dostavu prijedloga za imenovanje sudaca porotnika za mladež Županijskog suda u Rijeci. Prijedloge s potpisanim izjavama da se protiv njih ne vodi kazneni postupak i da nema drugih zapreka za imenovanje te preslikama osobne iskaznice svakog predloženika trebalo je dostaviti na e-mail adresu: pisarnica@lovran.hr najkasnije do 07. travnja 2022. godine.

Poziv je otvoren temeljem dopisa Primorsko-goranske županije, Odbora za izbor, imenovanja i dodjelu povelja i priznanja. Iz Općine podsjećaju da sudac porotnik ne smije biti član političke stranke niti se smije baviti političkom djelatnošću te da

sudac porotnik ne smije obavljati odvjetničku ili javnobilježničku službu, poslove člana upravnog ili nadzornog odbora trgovačkog društva ili druge pravne osobe. Ne smije niti obavljati drugu službu ili posao koji bi mogao utjecati na njegovu samostalnost, nepristranost i neovisnost ili umanjiti njegov društveni ugled ili su inače nespojivi s obnašanjem sudačke dužnosti.

Postupak imenovanja sudaca porotnika za mladež Županijskog suda u Rijeci pokreće se jer istječe četverogodišnji mandat 11 sudaca porotnika koji su položili prisega u ožujku 2018. Godine, javili su iz Općine Lovran.

Cijene oglasnih prostora

Cijela 1/1 ZADNJA VANJSKA	Cijela 1/1 PRVA I ZADNJA UNUTARNJA	Cijela 1/1	1/2	1/4	1/8
210x297 mm	210x297 mm	210x297 mm	178x130 mm	87x130 mm	87x63 mm
2.400 Kn	2.200 Kn	2.000 Kn	1.000 Kn	500 Kn	250 Kn

PDV uračunat u cijenu • azela.mandzo@opcialovran.hr

Nove lovranske paćuharije

■ Piše: Milica Tuševljak

DOHTOR PUL BOGA

Teško j obolel dohtar i umrl. Kako j čuda dobrega storil va živote juden, zaslužil je da ga smeste va raj. Ma kada j već tu, odlučil je da gre malo i do Boga da ga neč pita.

- A ča j to tako važno da oteješ znat? – pita ga Boh.

- Ma zanima me, dragi Bože, će pul nas prit do te zdravstvene reformi aš je juden dosti čekanja i njurgaju se više. - reče dohtar.

- A će, će, pomalo, ma će, dragi moj dohtore, ale ne za mojga živjenja.

MARIJA I TONKA

Trefile se jenega dana Marija i Tonka. Čakulaju pa jena drugu se neč spičuju. Tonka govori da njoj je muš jako vredan i delav.

- A ča dela? - kurioža je Marija.

- Ma sega se on čapa i kuće i okol kući, ča j za storit, se stori. – će Tonka i onda ju i ona pita: - A ča dela tvoj?

Marija je malo na čude pa će: - A ča da ti rečen? Moj muš je agronom muzičkega smjera.

- Kakovo mu je to delo? - će Tonka.

- Lepo. I lahko. Po celi dani pase ovce i sope va organac.

DVE ANI

Bile su dve stare prijateljice pa kad se trefe vavek čakulaju od onega ča j nekada bilo. Jenega dana će prva Ana: - Ma ča ti to ni čudno da j sada prišlo vreme da se mladi dvaput vide i već su va posteje. Ma nismo mi bile takove aš se j prvo moralo pozakonit, a se drugo bi bila vela sramot.

A druga Ana će na to: - Ma, draga ti, bilo j sega i onda.

Opet će prva: - Ma bome ni pul mane aš ja san dobro promislela! Ako me neće gore, bome me neće ni dole!

MUŠ I ŽENA

Muš je bil malo bolihav, sako malo ga j ča čapalo. A dosta su bili imućni, delali su i imeli. Kako j bil za sen sega znemogal, govori on žene: - Da mi se ča dogodi, ono najhuje, da si se ča imamo va soldeh stavila pul mane va kaselu!

I žena mu j obečala da će tako storit kako njoj je rekal. Za malo dan zaspraven je umrl. Ki dan potle trefila je prvu susedu i se njoj to tako povedela, a suseda će: - Ma, trebe nisi to se tako storila?!

- San, san, se san storila, samo malo drugačije. Soldi san odnesla na banku, a ček san mu stavila va kaselu!

LUCA I MARA

- Ma ča j to prišlo na ta svet! To ni bilo tako kada smo mi bile mlade. - žali se Luce.

- Ma ča to govoriš, sega j bilo i onda. – će Mara.

- Je, je, Mare, ma ne kako j sada! Ma ča ti se ne para da su muški nekad uživali gledat lepe ženske nogi, a sada moru gledat samo kolena skroz škuje na rasparaneh bragešah. Još malo pa te počet delat i škuji na rite.

ŠKOLA

Dva slabi školani povedaju mej sobun i žale se.

Jedan govori: - Znaš, kad got moja mama gre na informacije va školu se čapa za vlasil!

Na to će on drugi: - Ši i moja, samo za mojil!

DVA BRATA

Stareji se treba ženit pa pita mlajega ako će mu poč za kumpara. Brat je prihvatil i za malo su se si našli va crekve. Pita plovon mladu: - Pristajete na ovaj brak?

Ona j malo pomučala pa ju plovon opet pita i na to j ona promucala: - Da!

Sad je na rede bil budući muš pa je i njega plovon pital: - Prihvaćate li vi ovaj brak?

A budući muš će ne baš pristojno: - Po to san i prišal!

Plovonu to ni bilo pravo pa je opet pital ako prihvaća taj brak i gledal va njega dokle on ni tiho rekal: - Da.

Onda je plovon dofinil: - Sad vas proglašavan za muža i ženu, morete se bušnut i daje se bušajte i volejte i da ste bili vjerni jedan drugemu do kraja živjenja.

Na to se mlaji brat nasmel da je sa crekav ozvanjala: - Ha, ha, ha, ne daj Boh!

MARIJA I PEPIĆ

Se svajuju, a ona jadona kako vrah zija: - Ja znan da biš ti sada volel da san se oženila za nekega drugoga, a ne za te...

A muš će kalmo: - Ma ča to govoriš! Tr valda znaš da ja nikemu ne želin zlo!

VA KUĆE

Žena govori da će večeras prit h njen nekoliko prijateli, a ona će parićat dobru večeru.

Na to muš skoči i pošne po kuće pobirat se lumbrelu.

Žena ga gleda i pita: - Ča to delaš? Ča se bojiš da ti ki ku lumbrelu ne ukrade?

- Ma ne, ne, nego da jih ne prepoznaju!

PAMETNO

Soldi se ne posujuju ninemu. A najmanje prijatelju. Aš ako posudiš si storil dve loše stvari. Prva, zgubil si prijatela, a druga, dobil si neprijatela!

Glasilo Općine Lovran
Godina XVI – izlazi povremeno
LOVRANSKI LIST

Izdavač: Općina Lovran

Ulica m. Tita 41, 51415 LOVRAN

Za izdavača: Bojan Simonić

Naklada: 2000 primjeraka, ISSN 1845-9609

Glavna urednica: Cvjetana Miletić

Uredivački savjet: Tonči Trinajstić (predsjednik),
Marja Janjetić – Aničić, Ranka Janjetić, Edvard Primožić,
Kristina Staničić, Silvana Stiglić, Radovan Trinajstić

Fotografije: David Kurti, Radovan Trinajstić

Dizajn i grafička priprema: Arial

Tisak:

NOVAX - Saša Jeletić, Lara Mijlak
43. istarske divizije 1/8, Lovran
Tel: 051/292-266, www.novaxhr

Dih

Nadija Rubeša

Odnekuda mi je dih
mej vlasi prišal.

Okol glavi skakal,
va grle škafjal,
za nos ščipal.

„Čigov si ti,
daj mi reči,
ne teči?“

Da va bošku zahaja,
rožice kortēja,
na bure jaše,
morske kapi sobun nosi,
po javorike plazi,
z ružmarinun se kokola.
Kuš da mu dobro dela,
smrekujič da mu se pježa.

Smirun je okol mane tekal,
namigeval,
mej vlasi se opet skrtil.

Ma čigov bi dih to bil?

Otkuda j mogal prit,
ču se sa znemit?

Kad malo boje promislin,
ta dih ki h mane
od sakuda prihaja,
to je dih mojga rojenega kraja.